

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X IR Y SKUNDO PRIEŠ NACIONALINĘ ŽEMĖS TARNYBĄ PRIE APLINKOS MINISTERIJOS

2023 m. birželio 15 d. Nr. 4D-2022/1-1172
Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė Erika Leonaitė gavo X ir Y (toliau kartu vadinami ir Pareiškėjais), kurių interesus atstovauja advokatų kontoros A advokatė R.J. (toliau vadinama ir Pareiškėjų atstovė), 2022 m. rugsėjo 30 d. pateiktą skundą bei 2022 m. gruodžio 1 d., 2022 m. gruodžio 16 d., 2023 m. sausio 13 d., 2023 m. kovo 8 d. jo papildymus dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos (toliau vadinama ir Tarnyba) tarnautojų galimai biurokратиškų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjų 2022 m. liepos 21 d. kreipimąsi ir galimai nesiimant skundžiamai institucijai pagal priskirtą kompetenciją veiksmų dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės atlikimo.

2. Pareiškėjų atstovė skunde Seimo kontrolieriui, be kita ko, nurodė:

2.1. „[...] Pareiškėjas X yra žemės sklypo, unikalusis Nr. <...>, esančio <...>, Vilniuje, ir buto, esančio <...>, Vilniuje, savininkas. Pareiškėja Y taip pat yra žemės sklypo, unikalusis Nr. <...>, esančio <...>, Vilniuje, ir buto, esančio <...>, Vilniuje, savininkė.

Pagal VĮ Registrų centro duomenis Pareiškėjams priklauso po 4/37 dalis minėto žemės sklypo, o Lietuvos Respublikai – 2/3 dalis. Pagal Nekilnojamojo turto registro išrašo duomenis matyti, kad viešajame registre yra įregistruotas juridinis faktas, susijęs su minėtu žemės sklypu, t. y. duomenys apie 2009 m. lapkričio 6 d. sudarytą ir 2015 m. gruodžio 28 d. pakeistą valstybinės žemės nuomos sutartį (valstybinės žemės nuomos sutartis Nr. 352, susitarimo dėl šios sutarties pakeitimo Nr. 49SŽN-496-(14.49.57.)). Nurodytas šios išnuomos dalies nuomininkas – UAB „B“, [...]. UAB „B“ taip pat nuosavybės teise valdo <...>, Vilniuje, esančią maitinimo patalpą, unikalusis Nr. <...>. Minėtas žemės sklypas (unikalusis Nr. <...>, adresas <...>, Vilnius), kurio bendraturčiai yra tiek Pareiškėjai, tiek Lietuvos Respublika, atstovaujama Nacionalinės žemės tarnybos, yra kitos paskirties, jam nustatytas naudojimo būdas – gyvenamosios teritorijos, naudojimo pobūdis – daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos. [...]“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta)

2.2. „[...] UAB „B“ nuosavybės teise valdomose patalpose komercinę (kavinės, baro, restorano) veiklą vykdo MB „C“, šiose patalpose veikia baras „D“. Šis baras komercinę veiklą vykdo ne tik UAB „B“ priklausančiose patalpose, tačiau ir <...>, Vilniuje, esančiame vidiniame kieme ant kitos paskirties žemės sklypo, kuriam, kaip minėta, nustatytas naudojimo būdas – gyvenamosios teritorijos, naudojimo pobūdis – daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos. Šio sklypo vidiniame kieme yra įrengta lauko terasa su grindimis, stogu, apsauga nuo lietaus ir vėjo, pastatyti

staliukai su kėdėmis, šildytuvai. Ši terasa nuo likusios vidinio kiemo dalies atskirta ažūriniais mediniais tvoros segmentais, gėlių vazonais.“

2.3. „[...] Atsižvelgdamas į tai, kad [...] <...>, Vilnius, vidiniame kieme ant kitos paskirties žemės sklypo, kuriam nustatytas naudojimosi būdas – daugiaaukščių ir aukštybinių gyvenamųjų namų statybos, yra vykdoma neteisėta komercinė veikla, Pareiškėjas X 2022 m. liepos 21 d. kreipėsi į Nacionalinę žemės tarnybą su prašymu (reg. Nr. 1GP-1692) [...]“

2.4. „[...] Pareiškėjas per Viešojo administravimo įstatymo 10 straipsnio 4 dalyje numatytą 20 darbo dienų terminą jokio atsakymo į pateiktą prašymą negavo. Pareiškėjo atstovė, įvertinusi visas galimas aplinkybes dėl tarnautojų atostogų, būtinybės nustatyti faktus, atlikti patikrinimą ir kt., 2022 m. rugpjūčio 31 d. prašymą NŽT pakartojo (reg. Nr. 1GP-1960) [...]. Nesulaukusi jokios reakcijos ir į pakartotą prašymą, 2022 m. rugsėjo 12 d. bandė prisiskambinti į NŽT ir išsiaiškinti, kokiam tarnautojui pavesta atlikti užduotis, kad galėtų išsiaiškinti tokio ilgo delsimo priežastis.“

2.5. „[...] Pareiškėjo atstovė, matydama, kad NŽT neketina spręsti jos kompetencijai priklausančio klausimo, neketina vykdyti žemės naudojimo valstybinės priežiūros, taip pat siekia riboti Pareiškėjo kaip žemės sklypo bendraturčio galimybę gauti duomenis apie su jo sklypu sudarytus sandorius, 2022 m. rugsėjo 16 d. [...] išsiuntė papildymą prie 2022 m. liepos 21 d. rašto. Papildyme buvo paaiškinta, kad Pareiškėjas kelia klausimą dėl neteisėtos komercinės veiklos vidiniame kieme. Nurodyta, kad Vilniaus miesto savivaldybė yra išdavusi leidimą vykdyti veiklą tik ant <...>, Vilnius, šaligatvio prie pagrindinio įėjimo į barą, veikla (ant šaligatvio) buvo patikrinta, sankcijos pritaikytos, todėl pakartotinai Pareiškėjo nukreipti į Vilniaus miesto savivaldybę nėra prasmės, nes jis tą klausimą yra išsprendęs. 2022 m. rugsėjo 16 d. prašymo papildyme buvo pabrėžta, kad NŽT 2022 m. liepos 22 d. raštu Nr. 1GP-1692 keliamas klausimas dėl neteisėtos kavinės veiklos ne ant šaligatvio (kur Vilniaus miesto savivaldybė išduoda leidimus projektams), o vidiniame kieme (kur į savivaldybės kompetenciją nepatenka).“

2.6. „[...] 2022 m. rugsėjo 23 d. Pareiškėjo atstovei buvo pateiktas NŽT Vilniaus skyriaus vyriausiosios specialistės T. S. parengtas ir šio skyriaus vedėjo M. J. pasirašytas atsakymas Nr. 49SD-11624-(14.49.136E.) [...], kuriame nurodyta, kad išnagrinėjo Pareiškėjo prašymą atsakyti į klausimus dėl UAB „B“ žemės sklype, kadastro Nr. <...>, <...>, Vilniuje, (toliau – Žemės sklypas) vykdomos komercinės veiklos, nurodė, kad Skyriui yra žinoma, kad tokia neteisėta veikla yra vykdoma nuo 2017 metų, pakartojo Nekilnojamojo turto registro duomenis, kad UAB „B“ valdo 38 kv. m. ploto Žemės sklypo dalį nuomos teise, atsiradusią 2009-11-06 valstybinės žemės nuomos sutarties Nr. 352, pakeistos 2015-12-28 susitarimu Nr. 49SŽN-496-(14.49.57.), pagrindu. Informavo, kad Skyrius neturi duomenų apie išduotą sutikimą subnuomoti žemės sklypą (ar jo dalį). Taip pat, kad vadovaujantis Nekilnojamojo turto registro duomenimis Žemės sklypo bendraturčiai nėra sudarę susitarimo dėl naudojimosi Žemės sklypu tvarkos nustatymo. Be to, dėl įrengtos kavinės terasos su pastoge ir stiklinėmis pertvaromis (sienutėmis) teisėtumo pasiūlė pagal kompetenciją kreiptis į Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją prie Aplinkos ministerijos, kuri nustatyta tvarka atlieka statybos valstybinę priežiūrą.“

2.7. „[...] Pareiškėjui 2022 m. rugsėjo 23 d. pateiktas NŽT Vilniaus skyriaus atsakymas ir jo išsireikalavimo aplinkybės patvirtina, kad buvo vilkinama priimti sprendimus [...]. Pareiškėjui pateiktas 2022 m. rugsėjo 23 d. NŽT Vilniaus skyriaus atsakymas ir jo turinys patvirtina, kad buvo veikama taip, kad kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus [...]”

2.8. „[...] Pareiškėjai kelia neteisėtos komercinės veiklos (<...>, Vilniuje, vidiniame kieme vykdant lauko kavinės veiklą) klausimą. Pareiškėjai kreipėsi į žemės naudojimo valstybinę priežiūrą vykdančią instituciją (NŽT), informavo, kad tokia neteisėta veikla yra vykdoma, 2022 m. liepos 21 d. aiškiai nurodė, kad ją vykdo net ne žemės sklypo dalies nuomininkas UAB „B“, o kitas asmuo MB „C“ (t. y. faktinis subnuomininkas) [...]”

2.9. „[...] NŽT atsakyme nurodo, neva, buvo keliamas klausimas dėl UAB „B“ (t. y. valstybinės žemės sklypo dalies nuomininko) vykdomos komercinės veiklos, nors iš tikrųjų

institucijai buvo pranešta, kad neteisėtą komercinę veiklą vykdo faktinis subnuomininkas MB „C“, kuris, manytina, neturi teisės subnuomoti ginčo sklypo dalies.”

2.10. „[...] Ta aplinkybė, kad NŽT neturi duomenų apie subnuomą ir tai, kad iš Pareiškėjo skundo sužinojo apie faktinį subnuomos faktą, tačiau nesiėmė jokių su tuo susijusių veiksmų, reiškia atsisakymą vykdyti pagal kompetenciją priklausančias funkcijas. Institucija ir jos tarnautojai pasirenka kelią apsimesti, kad jie nieko nežino apie subnuomos faktą (nors Pareiškėjas jį įvardija), nesiima priemonių jį išsiaiškinti, nors tai patvirtina kartu su Pareiškėjo 2022 m. rugsėjo 16 d. prašymu atsiųstas Vilniaus miesto savivaldybės 2022-06-27 atsakymas Nr. A51-91445/22(3.3.2.26E-LIC). [...] Paaikškęs faktas apie išnuomos valstybinės žemės subnuomą (net Vilniaus miesto savivaldybei jis yra žinomas) reiškia, jog galimai buvo pažeista valstybinės žemės nuomos sutartis, todėl institucija, gavusi tokius duomenis, turėjo aiškintis ir šias aplinkybes. Vis dėlto tam, kad nereiktų spręsti išaiškėjusio „nepatogaus“ valstybinės žemės subnuomos fakto, buvo pasirinkta atsakinėti į klausimą apie nuomininko UAB „B“, o ne subnuomininko MB „C“ vykdomą komercinę veiklą. [...]“

2.11. „[...] NŽT nuo 2017 metų žinodama, kad jai priklausančiame sklype yra vykdoma neteisėta komercinė veikla, nuo 2017 metų nesiima jokių priemonių situacijai spręsti ir pažeidimui užkirsti kelią. Netgi po to, kai Pareiškėjas 2022 m. liepos 21 d. informavo, kad pažeidimas iki šiol tęsiasi, institucija tiesiog atsakė, jog apie tai žino, bet jokių jos kompetencijai priklausančių veiksmų nesiėmė (nebuvo atliktas joks patikrinimas, nebuvo aiškinamasi, kas konkrečiai (nuomininkas ar subnuomininkas) daro pažeidimą).“

2.12. „[...] Pareiškėjas savo 2022 m. liepos 21 d. prašyme [...] reikalavo pateikti 2009 m. lapkričio 6 d. sudarytą valstybinės žemės nuomos sutartį Nr. 352 ir 2015 m. gruodžio 28 d. susitarimą dėl šios sutarties pakeitimo Nr. 49SŽN-496-(14.49.57.), kuriais buvo išnuomota 2/3 dalis valstybinės žemės įmonei UAB „B“, kartu su prašymu pateikė Nekilnojamojo turto registro išrašą [...]. NŽT savo 2022 m. rugsėjo 23 d. atsakyme perrašė paties Pareiškėjo pateikto Nekilnojamojo turto registro išrašo duomenis, tačiau pačios sutarties ir susitarimo dėl jos pakeitimo nepateikė.“

2.13. „[...] Pareiškėjai taip pat informuoja, kad 2022 m. rugsėjo 30 d. pakartotinai kreipėsi į NŽT (reg. Nr. 1GP- 2194) su reikalavimu atlikti neplaninį patikrinimą ginčo sklype, patraukti atsakomybėn atsakingus asmenis ir kt., taip pat įvertinti galimą neteisėtą subnuomos faktą bei pateikti reikalautas sutartis.“

3. Pareiškėjų atstovė skunde Seimo kontrolierės prašo:

„[...] Pateikti išvadą dėl Nacionalinės žemės tarnybos Vilniaus skyriaus pareigūnų galimai biurokratiškų veiksmų nagrinėjant pareiškėjo 2022 m. liepos 21 d. kreipimąsi dėl žemės sklypo <...>, Vilnius, naudojimo ne pagal paskirtį, o komercinei veiklai, kuri tokiaame sklype negalima bei savo kompetencijos ribose pateikti pasiūlymus ir imtis priemonių, kad tokių veiksmų būtų išvengta ateityje.“

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. Iš Pareiškėjų atstovės skundo Seimo kontrolieriui bei 2022 m. gruodžio 1 d., 2022 m. gruodžio 16 d., 2023 m. sausio 13 d., 2023 m. kovo 8 d. teiktų skundo papildymų, o taip pat kartu su jais pateiktų dokumentų buvo nustatyta:

4.1. Pareiškėjų atstovė, atstovaudama Pareiškėjo X interesus, 2022 m. liepos 21 d. kreipėsi „Prašymas dėl duomenų pateikimo“ Tarnybai nurodė, kad Pareiškėjo nuomone, žemės sklypo <...>, Vilniuje, vidiniame kieme įrengtoje terasoje yra vykdoma komercinė (kavinės, baro, restorano) veikla, todėl skundžiamos institucijos prašė pateikti dokumentus ir informaciją:

„[...] ar Nacionalinei žemės tarnybai yra žinoma apie žemės sklype <...>, Vilniuje, vidiniame kieme vykdomą komercinę (baro, kavinės, restorano) veiklą? Ar Jūsų institucija dėl šios veiklos vykdymo yra atlikusi patikrinimus, priėmusi sprendimus, nustačiusi įpareigojimus ir/ar pritaikiusi sankcijas už tokios veiklos vykdymą? Jeigu minėti veiksmai ir sprendimai buvo, maloniai prašome pateikti juos pagrindžiančius dokumentus.

[...] pateikti 2009 m. lapkričio 6 d. sudarytą valstybinės žemės nuomos sutartį Nr. 352 ir 2015 m. gruodžio 28 d. susitarimą dėl šios sutarties pakeitimo Nr. 49SŽN-496- (14.49.57.), kuriais buvo išnuomota 2/3 dalis valstybinės žemės įmonei UAB „B“.

Ar Nacionalinė žemės tarnyba kaip Lietuvos Respublikai atstovaujanti institucija yra davusi sutikimą įmonei UAB „B“ subnuomoti iš valstybės išnuomotą žemės sklypo <...>, Vilniuje dalį. Jeigu toks sutikimas subnuomai buvo duotas, maloniai prašome jį pateikti.

Ar žemės sklypo <...>, Vilniuje, bendraturčiai yra sudarę susitarimą dėl naudojimosi tvarkos šiuo žemės sklypu nustatymo? Jeigu toks susitarimas buvo sudarytas, maloniai prašome jį pateikti.“

4.2. 2022 m. rugsėjo 29 d. kreipimesi „Pakartotinis prašymas atlikti valstybinės žemės naudojimo kontrolės funkcijas“ Pareiškėjų atstovė Tarnybos prašė:

„[...] atlikti neplaninį patikrinimą ir nustatyti, kas vykdo neteisėtą komercinę veiklą lauko kavinėje vidiniame žemės sklypo <...>, Vilnius, kieme, imtis priemonių, kad šią neteisėtą veiklą vykdytys asmenys būtų patraukti atsakomybėn, o veikla uždrausta;

Tuo atveju, jeigu pasitvirtintų, kad minėtas žemės sklypas buvo subnuomojamas / naudojamas trečiųjų asmenų, ne nuomininko, prašome informuoti, kokių priemonių ėmėsi NŽT dėl šio valstybinės žemės sklypo dalies nuomos sutarties pažeidimo;

Taip pat pakartotinai prašome pateikti 2009 m. lapkričio 6 d. sudarytą valstybinės žemės nuomos sutartį Nr. 352 ir 2015 m. gruodžio 28 d. susitarimą dėl šios sutarties pakeitimo Nr. 49SŽN-496- (14.49.57.), kuriais buvo išnuomota 2/3 dalis valstybinės žemės įmonei UAB „B“.

4.3. Pareiškėjai 2022 m. rugsėjo 27 d. buvo kreipęsi į Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Vilniaus departamentą (toliau – VMVT Vilniaus departamentas), prašydami įvertinti, ar MB „C“ bare „D“ maistas, gėrimai ir daiktai yra laikomi vadovaujantis Geros higienos praktikos taisyklių viešojo maitinimo įstaigoms nuostatomis (2018 m. redakcija), kitais privalomais teisės aktu reikalavimais bei nurodyti, ar MB „C“ (barui „D“) yra išduotas higienos leidimas (pasas) lauko kavinės veiklai vidiniame kieme;

4.4. minėtojo Pareiškėjų 2022 m. rugsėjo 27 d. prašymo pagrindu VMVT Vilniaus departamentas 2022 m. spalio 25 d. raštu Nr. 69S-(69.5.)-4793 Pareiškėjų atstovę, be kita ko, informavo, jog „[...] MVT Vilniaus departamento 2022 m. spalio 11 d. atlikto Kavinėje vykdomo maisto tvarkymo neplaninio patikrinimo metu Jūsų Pranešime pateikta informacija pasitvirtino: tikrinimo metu vykdoma nedeklaruota (nustatyta tvarka neregistruota) Kavinės maisto tvarkymo veikla (rūsyje laikomi gėrimai, maistas, daiktai, atliekos). [...] VMVT Vilniaus departamento sprendimu 2022 m. spalio 14 d. Nr. 69SV-563 „Dėl ūkio subjekto veiklos uždraudimo“ ir 2022 m. spalio 20 d. sprendimu Nr. 69SV-569 „Dėl ūkio subjekto veiklos uždraudimo“ Kavinėje uždraustas vykdytas Kavinės maisto tvarkymo minėtose pastato rūsio patalpose ir lauko kavinės veikla vidiniame pastato kieme.“

Nepaisant VMVT Vilniaus departamento nustatytų draudimų MB „C“ (baras „D“) ir toliau vykdytų lauko kavinės veiklą vidiniame <...> namo kieme, Pareiškėjai 2022 m. lapkričio 22 d. pakartotinai kreipėsi į VMVT Vilniaus departamentą;

4.5. Tarnyba, atsakydama į Pareiškėjų atstovės 2022 m. lapkričio 22 d. prašymą, kuriame pakartotinai buvo prašoma pateikti Tarnybos atsakymą į Pareiškėjų 2022 m. rugsėjo 30 d. pakartotinį prašymą (šios pažymos 2.13 punktą), institucijos 2022 m. gruodžio 5 d. rašte Nr. 1SS-1759-(5.59 E.) Pareiškėjų atstovei, bei kita ko, nurodė, jog „[...] Tarnyba nustačiusi, kad pirmiau nurodyti veiksmai Skyriuje nebuvo atlikti, t. y. sprendimas dėl neplaninio žemės sklypo, esančio <...> Vilniuje, naudojimo patikrinimo atlikimo (neatlikimo) teisės aktuose nustatyta tvarka ir terminais nebuvo priimtas, Jūs nei dėl patikrinimo atlikimo (neatlikimo), nei dėl valstybinės nuomos sutarties

pažeidimų nebuvote informuota Skyriaus raštu, 2022 m. lapkričio 30 d. pakartotinai kreipėsi į Skyrių nurodydama, kad Jūsų 2022 m. rugsėjo 29 d. prašyme nurodytos aplinkybės dėl galimų žemės naudojimo tvarkos ir valstybinės žemės nuomos sutarties pažeidimų nedelsiant būtų išnagrinėtos (įvertintos) bei priimtas sprendimas dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo bei užtikrinti, kad Jums būtų pateiktos dokumentų, susijusių su Prašyme minimomis valstybinės žemės nuomos sutartimis, kopijos. Taip pat Skyriaus vedėjui nurodyta užtikrinti, kad Skyriaus specialistai, vykdantys žemės naudojimo valstybinę kontrolę, griežtai laikytųsi teisės aktų, reglamentuojančių žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimą ir vykdymą, pakartotinai būtų supažindinti su minėtais teisės aktais ir tinkamai juos taikytų ir, kad panašaus pobūdžio atvejai ateityje nesikartotų. [...] Nacionalinės žemės tarnybos Vilniaus miesto skyriaus vedėjas 2022 m. gruodžio 1 d. priėmė sprendimą Nr. 49ŽNS-482-(14.49.145 E.) „Dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo atlikimo“ 2023 m. sausio 23 d. atlikti žemės sklypo, esančio <...>, Vilniuje, neplaninį žemės naudojimo patikrinimą.“

4.6. VMVT Vilniaus departamentas Pareiškėjų atstovei pateiktame 2022 m. lapkričio 29 d. rašte Nr. 69S-(69.5.)-5402, kuriuo buvo atsakoma į Pareiškėjų atstovės 2022 m. spalio 28 d. ir 2022 m. lapkričio 22 d. prašymus, be kita ko, pažymėjo, kad MB „C“ baro „D“ atstovas 2022 m. lapkričio 16 d. VMVT Vilniaus departamentui buvo pateikę prašymą dėl baro „D“ veiklos papildymo lauko kavinės veikla (namo <...>, Vilnius, vidiniame kieme) ir paaiškinimus dėl lauko kavinės veiklos (namo <...>, Vilnius, vidiniame kieme) teisėtumo (legalumo), nurodant, kad lauko kavinės projektas suderintas su kompetentingomis institucijomis (tame tarpe – Kultūros paveldo departamentu). Tačiau minėtame VMVT Vilniaus departamento rašte taip pat buvo akcentuota, kad MB „C“ atstovas buvo informuotas, jog „[...] Kavinės [pastaba: MB „C“ priklausantis baras „D“] 2022 m. lapkričio 16 d. pateiktame prašyme nurodyti suderinimai yra tik paveldosauginiu (kultūros paveldo) požiūriu, kas (VMVT Vilniaus departamento nuomone) neleidžia teigti, kad Lauko kavinės projektas (lauko kavinės veikla) atitiko (atitinka) ir kitus lauko kavinės veiklą reglamentuojančius teisės aktų reikalavimus, todėl MB „C“ baras „D“ įpareigotas pateikti papildomą informaciją, pagrindžiančią namo <...>, Vilnius, vidiniame kieme vykdomos kavinės veiklos teisėtumą;

4.7. Pareiškėjos atstovės Seimo kontrolieriui pateiktose 2022 m. gruodžio mėn. darytose MB „C“ baro „D“ vykdomos veiklos fotofiksacijose matyti, kad MB „C“ baras „D“ kavinės (restorano) veiklą vykdė ir namo <...>, Vilnius, vidiniame kieme pastatytoje lauko terasoje;

4.8. Pareiškėjų atstovė 2022 m. gruodžio 14 d. kreipdamasi į Tarnybą prašė skundžiamos institucijos atliekant žemės naudojimo valstybinę kontrolės funkciją Tarnybos kompetencijos ribose „[...] įvertinti VMVT patikrinimo metu nustatytą žemės sklypo <...>, Vilnius, naudojimo ne pagal paskirtį faktą, uždrausti šią veiklą, taip pat imtis kitų teisės aktuose numatytų priemonių pažeidimui pašalinti bei atsakingiems asmenims patraukti atsakomybėn.“ Pareiškėjų atstovė prašė Tarnybos vertinant Žemės sklype galimai daromus pažeidimus pasinaudoti VMVT nustatytais faktais dėl MB „C“ daromų pažeidimų, t. y. neteisėtai vykdomos komercinės veiklos vidiniame gyvenamojo namo <...> kieme;

4.9. Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus 2023 m. sausio 11 d. rašte Nr. 49SD-198-(14.49.136 E.) Pareiškėjų atstovei, atsakant į jos 2022 m. gruodžio 14 d. kreipimąsi, be kita ko, buvo nurodyta, kad „[...] Patikrinimo metu bus fiksuojamos faktinės aplinkybės siekiant nustatyti kieno valdomoje Žemės sklypo vidinio kiemo dalyje galimai neteisėtai įrengta bei komercinei veiklai, teikiant viešojo maitinimo paslaugas, naudojama terasa ir tikrinama koks Žemės sklypo dalies plotas yra užimtas. [...]“

4.10. Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus 2023 m. kovo 2 d. raštu Nr. 49SD-2287-(14.49.136E.) Pareiškėjų atstovė buvo supažindinta su Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus 2023 m. sausio 23 d. atlikto žemės sklypo (unikalus Nr. <...> esančio <...>, Vilniuje, naudojimo patikrinimo metu nustatytais faktais, o taip pat informuota, jog, vadovaujantis Europos Parlamento ir Tarybos 2016 m. balandžio 27 d. priimto reglamento Nr. 2016/679 „Dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB“

ir kitų Lietuvos Respublikos teisės aktų, reglamentuojančių asmens duomenų apsaugą, nuostatų pagrindu, „[...] Skyrius neturi teisinio pagrindo teikti Jums 2009 m. lapkričio 6 d. sudarytos valstybinės žemės nuomos sutarties Nr. 352 ir 2015 m. gruodžio 28 d susitarimo dėl šios sutarties pakeitimo Nr. 49SŽN-496-(14.49.57).“

4.11. Pareiškėjų atstovė 2023 m. kovo 8 d. pateikė Tarnybai kreipimąsi „Prašymas įvertinti papildomą informaciją, užkirsti kelią pažeidimams bei pateikti duomenis“, kuriame, be kita ko, akcentavo, jog MB „C“ barui „D“ nuo 2023 m. kovo 3 d. nutraukus vykdyti veiklą <...>, Vilniuje, pastato patalpose bei vidiniame namo kieme, Pareiškėjams tapo žinoma apie potencialių patalpų nuomininkų ketinimus veiklą vykdyti ne tik išsinuomotose <...>, Vilniuje, restorano patalpose, bet ir vidiniame kieme įrengtoje terasoje. Tuo pagrindu Pareiškėjų atstovė prašė Tarnybos:

„[...] Užkirsti kelią naujai planuojamam žemės naudojimo pažeidimui vidiniame kieme (terasoje) <...>, Vilnius;

pateikti Pareiškėjams duomenims, apie Nacionalinės žemės tarnybos priimtus sprendimus, pritaikytus apribojimus, atsakomybėn patrauktus asmenys, kiek tai yra susiję su Pareiškėjų bendrosios dalinės nuosavybės teise valdomu žemės sklypu <...>, Vilnius.“

5. Skundo tyrimo metu, remiantis VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašu Nr. 44/1276354, buvo nustatyta, kad žemės sklypo, kurio kadastro Nr. <...>, esančio adresu <...>, Vilniuje (toliau vadinama – Žemės sklypas), 2/3 dalys nuosavybės teise priklauso Lietuvos Respublikai, kurias patikėjimo teise valdo Tarnyba. Minėtame VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išraše prie juridinių faktų taip pat nurodyta, jog 2/3 Lietuvos Respublikai priklausančios Žemės sklypo dalys Valstybinės žemės sklypo nuomos 2009 m. lapkričio 6 d. sutarties Nr. 352 bei 2015 m. gruodžio 28 d. susitarimo pakeisti sutartį Nr. 49SŽN-496-(14.49.57.) pagrindu išnuomos UAB „B“. Lietuvos Respublikai priklausančių Žemės sklypo dalių subnuomos faktas Nekilnojamojo turto registro duomenų bazėje neįregistruotas.

Taip pat minėtame Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išraše prie daikto registravimo ir kadastro žymų nurodyta žyma (galiojusi nuo 2016 m. vasario 2 d. iki 2018 m. liepos 17 d.) dėl 2015 m. gruodžio 3 d. savavališko statybos akto Nr. SSA-00-151203-00169, kai UAB „B“ buvo teiktas nurodymas nevykdyti jokių statinio (jo dalies) statybos darbų, išskyrus darbus, kuriuos būtina atlikti šalinant savavališkos statybos padarinius, apsaugoti statybvietai.

6. Dėl Pareiškėjų skunde nurodytų aplinkybių Seimo kontrolierė su paklausimais kreipėsi:

6.1. į Tarnybą, be kita ko, skundžiamos institucijos prašydama: informuoti, dėl kokių priežasčių Tarnybos atsakymas į Pareiškėjų atstovės 2022 m. liepos 21 d. kreipimąsi „Prašymas dėl duomenų pateikimo“ buvo pateiktas tik Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus 2022 m. rugsėjo 23 d. raštu Nr. 49SD-11624-(14.49.136 E.); nurodyti, koku teisiniu pagrindu remiantis Tarnyba, atsakydama į Pareiškėjų atstovės 2022 m. liepos 21 d. kreipimąsi, nepateikė Pareiškėjo prašytos Nuomos sutarties ir Susitarimo kopijų; informuoti, kuo remiantis Tarnyba dėl Žemės sklype įrengtos kavinės terasos teisėtumo įvertinimo Pareiškėjų atstovei tik nurodė apie galimybę savarankiškai kreiptis į Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją prie Aplinkos ministerijos (toliau – Inspekcija), tačiau šios informacijos neperdavė ir Pareiškėjų atstovės 2022 m. liepos 21 d. kreipimosi išnagrinėti pagal kompetenciją Inspekcijai nepersiuntė; patvirtinti arba paneigti Pareiškėjų atstovės skunde Seimo kontrolierei nurodytą teiginį, jog faktas apie galimai neteisėtai UAB „B“ subnuomojamą Žemės sklypo dalį Tarnybai yra žinomas jau nuo 2017 m.; nurodyti, dėl kokių priežasčių Tarnyba nesiėmė jokių veiksmų Pareiškėjų atstovės kreipimesi nurodytoms aplinkybėms dėl galimai neteisėtai subnuomojamos Žemės sklypo dalies įvertinti; atsižvelgiant į tai, kad Administracinių nusižengimų kodekso nuostatų nustatyta tvarka administracinės atsakomybės už žemės sklypo naudojimą ne pagal nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar) būdą taikymo funkcija yra priskirta Tarnybos pareigūnams, informuoti, ar UAB „B“ ir (arba) MB „C“ buvo taikyta administracinė atsakomybė už Administracinių nusižengimų kodekso 261 straipsnio nuostatų

pažeidimą; jei ne – nurodyti, ar apskritai minėtosios aplinkybės dėl galimo Žemės sklypo dalies (valstybinės žemės) naudojimo ne pagal nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar) būdą Tarnyboje buvo vertintos; remiantis teisės aktų nuostatomis, nurodyti kokia institucija, jei ne Tarnyba, Tarnybos nuomone, turėtų įvertinti Žemės sklype (vidiniame kieme) vykdomos komercinės veiklos teisėtumą; informuoti, kokių veiksmų Tarnyba yra (jei yra) ėmusi sprendžiant Pareiškėjų skunde nurodytą situaciją; informuoti, ar administracinio nusižengimo teisenos tyrimas jau yra baigtas ir kokie sprendimai jo metu priimti;

6.2. į VMVT Vilniaus departamentą, be kita ko, prašydama: pateikti Inspekcijos, Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus skyriaus ir Vilniaus miesto savivaldybės administracijos (toliau – Savivaldybės administracija) atsakymų (išvadų) į VMVT Vilniaus departamento 2022 m. gruodžio 14 d. raštą Nr. 69S-(69.5.)-5725 kopijas; informuoti, kokių veiksmų VMVT Vilniaus departamentas ėmėsi (jei ėmėsi) ar ketina imtis, o taip pat kokį sprendimą priėmė (jei priėmė), po aukščiau paminėtų institucijų atsakymų į VMVT Vilniaus departamento 2022 m. gruodžio 14 d. raštą Nr. 69S-(69.5.)-5725 pateikimo, pateikiant su tuo susijusių dokumentų kopijas.

7. Atsakydama į Seimo kontrolierės paklausimuose iškeltus klausimus Tarnyba pateikė paaiškinimus, kuriuose, be kita ko, nurodė:

7.1. „[...] Skyriaus 2022 m. rugsėjo 23 d. raštu Nr. 49SD-11624-(14.49.136 E.) „Dėl informacijos pateikimo“ buvo atsakyta į advokatų kontoros „A advokatės R. J., atstovaujančios Žemės sklypo bendraturtį X, 2022 m. liepos 21 d. prašymą „Prašymas dėl duomenų pateikimo“ (registracijos Nr. 1GP-1692), analogiško turinio 2022 m. rugpjūčio 31 d. prašymą gautą Tarnyboje (registracijos Nr. 1GP-1960) bei 2022 m. rugsėjo 16 d. prašymą „Dėl pateikto prašymo papildymo“ (registracijos Nr. 49FP-5115) (toliau - Prašymai) vienu raštu (kopijos pridedamos) ir nesilaikant Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymų nustatytų terminų dėl toliau nurodytų priežasčių.

Skyriuje, pagal kuruojamas sritis, specialistai vykdančys valstybinės žemės nuomos, pardavimo, perdavimo neatlygintinai naudotis, žemės paėmimo visuomenės poreikiams, žemės sklypų padalinimo, sujungimo, ribų keitimo, pagrindinės žemės naudojimo paskirties ir būdo nustatymo bei keitimo procedūras, sutikimų (arba atsisakymų išduoti sutikimus) rengimą, atlieka pagal nustatytas (jiems priskirtas) teritorijas – seniūnijas. Skyriaus vyriausioji specialistė T. S. yra atsakinga pagal kuruojamą sritį už Senamiesčio seniūnijos teritoriją.

Laikotarpiu nuo 2020 m. iki 2022 m. darbo santykius su Skyriumi (atsakingi už aukščiau išvardintas, pagal seniūnijas paskirstytas funkcijas) nutraukė 4 vyriausieji specialistai bei 2 vyriausiosios specialistės yra vaiko priežiūros atostogose, todėl kitiems Skyriaus specialistams, atliekantiems tas pačias funkcijas darbo krūvis ženkliai padidėjo, nes yra reikalinga atlikti papildomas funkcijas (t. y. specialistai nagrinėja ir kitose teritorijose/seniūnijose, jiems nepriskirtose), pateiktus prašymus. Esant tokiam dideliame darbo krūviui ir žmoniškųjų išteklių trūkumui, specialistai nespėja nagrinėti pateiktų fizinių ir juridinių asmenų prašymų/skundų, teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais. Perskirstyti darbo krūvį kitiems Skyriaus specialistams nėra galimybės, nes visų darbo krūvis yra labai didelis.“

7.2. „[...] 2018 m. gegužės 25 d. pradėtas taikyti 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentas (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (toliau – Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas), visoje Europos Sąjungoje įtvirtinantis vienodus asmens privatumo apsaugos principus. Vadovaujantis Bendrojo duomenų apsaugos reglamento 6 straipsnio, 1 dalies, a punktu: „Duomenų tvarkymas yra teisėtas tik tuo atveju, jeigu taikoma bent viena iš šių sąlygų, ir tik tokiu mastu, koku ji yra taikoma: duomenų subjektas davė sutikimą, kad jo asmens duomenys būtų tvarkomi vienu ar keliais konkrečiais tikslais“, t. y. (darbų atlikimo sutartyje / įgaliojime, turi būti numatytas punktas, suteikiantis teisę atstovauti užsakovą), bei 4 straipsnio 11 dalies: „Bet koks laisva

valia duotas, konkretus ir nedviprasmiškas tinkamai informuoto duomenų subjekto valios išreiškimas pareiškimu arba vienareikšmiais veiksmais kuriais jis sutinka, kad būtų tvarkomi su juo susiję asmens duomenys...“.

Pagal Lietuvos Respublikos teisės gauti informaciją ir duomenų pakartotinio naudojimo įstatymo 2 straipsnio 4 dalyje reglamentuota, kad „Asmens duomenys tvarkomi vadovaujantis 2016 m. balandžio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos reglamentu (ES) 2016/679 dėl fizinių asmenų apsaugos tvarkant asmens duomenis ir dėl laisvo tokių duomenų judėjimo ir kuriuo panaikinama Direktyva 95/46/EB (Bendrasis duomenų apsaugos reglamentas) 2016/679)), Lietuvos Respublikos asmens duomenų teisinės apsaugos įstatymu, Lietuvos Respublikos elektroninių ryšių įstatymu ir kitais Lietuvos Respublikos įstatymais, reglamentuojančiais asmens duomenų tvarkymą“.

Pažymime, kad su Prašymais pateiktame 2022 m. liepos 18 d. išrašė iš teisinių paslaugų teikimo sutarties (pagal Advokatūros įstatymo 49 straipsnį) nurodyta, kad advokatė R.J. atstovauja X [...], o prašo pateikti informaciją apie trečiojo asmens (juridinio asmens UAB „B“) nuomos teise valdomą nekilnojamąjį turtą, kuris advokatės R. J. neįgaliojo atstovauti jo interesams. Paminėtina, kad dėl išvardintų priežasčių advokatei R. J. nebuvo išduotos prašomų dokumentų kopijos, kurios būtų išduodamos tik tuo atveju, jeigu kartu su prašymu būtų pateiktas UAB „B“ įgaliojimas. [...]“

7.3. „[...] Vadovaujantis Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių nusižengimų teisenos Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Aplinkos ministerijos taisyklių, patvirtintų Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-499 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių nusižengimų teisenos Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Aplinkos ministerijos taisyklių patvirtinimo“ (toliau – Taisyklės) 12 punktu, apie priimtą sprendimą neatlikti neplaninį žemės naudojimo patikrinimą fizinis ir (ar) juridinis asmuo arba kitas viešojo administravimo subjektas informuojamas Taisyklių 17 punkte nustatyta tvarka ir terminais nurodant priimto sprendimo neatlikti neplaninio patikrinimo pagrindą (priežastį).

Tuo atveju, jeigu sprendimas neatlikti neplaninį patikrinimą priimtas Taisyklių 11.3 papunkčio pagrindu, fizinis ir (ar) juridinis asmuo arba kitas viešojo administravimo subjektas Tarnybos centrinio padalinio ar teritorinio skyriaus raštu, siunčiamu pašto siunta, per Nacionalinę elektroninių siuntų pristatymo naudojant pašto tinklą informacinę sistemą (toliau – E. pristatymo sistema) arba elektroniniu paštu, ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos informuojamas apie priimtą sprendimą neatlikti neplaninio žemės naudojimo patikrinimo ir šio sprendimo priėmimo pagrindą (priežastį), o jo pateiktas prašymas ir (ar) skundas persiunčiamas kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai pranešama asmeniui.

Prašymai buvo nukreipti vykdymui Skyriaus vyr. specialistei T. S. bei už žemės naudojimo valstybinę kontrolę atsakingiems Skyriaus vyriausiesiems specialistams D.S., J. L. ir J. P. Dėl šios priežasties, rengiant 2022 m. rugsėjo 23 d. raštu Nr. 49SD-11624-(14.49.136 E.) „Dėl informacijos pateikimo“ atsakymą į Prašymuose pateiktus paklausimus dar nebuvo priimtas sprendimas dėl patikrinimo, Prašymai nebuvo persiūsti ir informacija nebuvo perduota Valstybinei teritorijų planavimo ir statybos inspekcijai prie Aplinkos ministerijos (toliau – VTPSI), nes dėl būtinumo kreiptis į VTPSI sprendžiama atlikus žemės naudojimo valstybinę kontrolę arba priėmus sprendimą neatlikti neplaninį patikrinimą.

Pareiškėja advokatė R. J. buvo informuota dėl galimybės kreiptis į VTPSI, kadangi vadovaujantis Lietuvos Respublikos teritorijų planavimo ir statybos valstybinės priežiūros įstatymo (toliau – Priežiūros įstatymas) 14 straipsniu, VTPSI turi teisę kreiptis į teismą, prašydama įpareigoti statytoją vykdyti nurodymus – pašalinti savavališkos statybos padarinius. Priežiūros įstatymo 8 ir 14 straipsnių nuostatos įgalina VTPSI atlikti savavališkos statybos prevenciją ir nustačius, kad statyba vykdoma pažeidžiant įstatymus ir kitus teisės aktus, imtis įstatyme numatytų priemonių pažeidimams pašalinti.“

7.4. „[...] Skyrius 2022 m. rugsėjo 23 d. raštu Nr. 49 SD-11624-(14.49.136 E.) „Dėl informacijos pateikimo“ informavo pareiškėją advokatę R. J., kad Skyriui yra žinoma, kad 2017

metais vidiniame Žemės sklypo kieme buvo įrengta lauko kavinės terasa su pastoge ir stiklinėmis pertvaromis (sienutėmis), aptverta tvora. Gavęs patalpų <...>, Vilniuje, savininko A. S. skundą, Skyrius atliko valstybinės žemės sklypo naudojimo kontrolę, kurios metu surašė 2017-10-05 žemės naudojimo patikrinimo aktą Nr. 49ŽN-706. Apie tai Skyrius 2017-12-28 raštu Nr. 49SŽN-2839-(14.49.104.) „Dėl informacijos pateikimo“ informavo pilietį A. S. Taip pat pilietis buvo informuotas, kad dėl piliečio 2017-04-11 prašyme nurodytų aplinkybių Vilniaus apygardos administraciniame teisme buvo nagrinėjama byla (bylos Nr. eI-5273-764/2017). Šiame rašte buvo nurodyta, kad Skyriui nėra žinoma apie teismo priimtą sprendimą.

Taip pat, pagal VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro duomenų bazės išrašė esančią informaciją [...] nustatyta, kad UAB „B“ nuomos sutartimi yra išnuomojusi negyvenamąsias patalpas – maitinimo paskirties patalpas, esančias adresu <...>, Vilniuje, MB „C“ iki 2025-08-31 bei, kad dėl šios patalpos yra iškelta byla Klaipėdos apygardos teisme „Dėl sandorių pripažinimo negaliojančiais, restitucijos taikymo“. Skyrius neturi informacijos / duomenų apie Žemės sklypo subnuomą.“

7.5. „[...] Skyrius 2022 m. spalio 12 d. gavo Tarnybos raštą TR-4653-(5.34 E.) „Dėl gauto prašymo“ kuriuo buvo persiūstas 2022 m. rugsėjo 29 d. advokatų kontoros „A“ advokatės R. J. „Pakartotinis prašymas atlikti valstybinės žemės naudojimo kontrolės funkcijas“, bei Tarnybos 2022 m. lapkričio 30 d. tarnybiniu raštu TR-5796- (5.34 E.) „Dėl gauto pakartotinio skundo“ buvo persiūstas 2022 m. lapkričio 22 d. advokatų kontoros „A“ advokatės R. J. „Prašymas pateikti atsakymą“. Skyrius 2022 m. gruodžio 1 d. priėmė sprendimą Nr. 49ŽNS 482-(14.49. 145 E.) „Dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo atlikimo“ 2023 m. sausio 23 d. atlikti Žemės sklypo neplaninį žemės naudojimo patikrinimą [...]“

Tarnybos 2022 m. gruodžio 19 d. tarnybiniu raštu TR-6222-(5.34 E.) „Dėl gauto prašymo“ Skyriui persiūstas 2022 m. gruodžio 14 d. advokatų kontoros „A“ advokatės R. J. „Prašymas įvertinti pažeidimą ir taikyti atsakomybę pasinaudojant Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos nustatytais faktais“, į kurį Skyrius 2023 m. sausio 11 d. pateikė atsakymą Nr. 49SD-198-(14.49. 136 E.) „Dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės vykdymo“, informuodamas, kad nustatyto patikrinimo laiko nekeis ir, kad esant pagrįstam poreikiui, bendradarbiaus su Valstybine maisto ir veterinarijos tarnyba ir jų 2022 m. gruodžio 14 d. rašte Nr. 69S-(69.5.)-5725 „Dėl MB „C“ kavinėje, <...>, Vilnius, vykdomo maisto tvarkymo (lauko kavinės veiklos) teisėtumo“ pateikta informacija [...]“

7.6. „[...] Skyrius, vadovaudamasis Lietuvos Respublikos žemės įstatymo 32 straipsnio 3 dalies 9 punktu ir 36 straipsnio 1 dalimi, Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatais, patvirtintais Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1244 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų patvirtinimo“ (toliau – Nuostatai), Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių nusižengimų teisenos Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Aplinkos ministerijos taisyklėmis, patvirtintomis Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-499 „Dėl Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių nusižengimų teisenos Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Aplinkos ministerijos taisyklių patvirtinimo“, ir Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2017 m. sausio 5 d. įsakymu Nr. 1P-11-(1.3E.) „Dėl Žemės naudojimo tvarkos reikalavimų žemės naudotojams kontrolinio klausimyno patvirtinimo ir Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymo Nr. 1P-(1.3.)-498 „Dėl Žemės naudojimo tvarkos reikalavimų žemės naudotojams kontrolinio klausimyno patvirtinimo“ pripažinimo netekusiu galios“ pakeitimo“, organizuoja ir vykdo žemės naudojimo valstybinę kontrolę, kurios metu sistemingai tikrinama, ar žemę naudojantys asmenys savo veikla nepažeidė žemės naudojimo tvarkos, kurią nustato Lietuvos Respublikos įstatymai ir Lietuvos Respublikos Vyriausybės nutarimai.

[...] Skyrius 2023 m. sausio 25 d. 10 val. atliko Žemės sklypo naudojimo patikrinimą bei surašė žemės naudojimo patikrinimo aktą Nr. 49ŽN-25-(14.49.81.), kuriame taip pat nurodyta, kad nesilaikoma Nuostatų 11.1. ir 11.6. papunkčių reikalavimų.

[...] Informuojame, kad atsakomybė už 2023 m. sausio 25 d. nustatytą žemės naudojimo tvarkos pažeidimą numatyta ANK 110 straipsnio 1 dalyje ir 261 straipsnio 1 dalyje. Skyriuje vyksta administracinės nusižengimo teisenos tyrimas. Artimiausiu metu bus rengiami kvietimai į Skyrių galimiems pažeidėjams. Remiantis ANK 39 straipsniu t. y. administracinė nuobauda gali būti paskirta ne vėliau kaip per dvejus metus nuo administracinio nusižengimo padarymo dienos.“

7.7. „[...] Pažymime, kad Skyrius gauna ypač daug piliečių ir juridinių asmenų skundų, prašymų, paklausimų dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės. Įvairūs prašymai, skundai, paklausimai ir kita, taip pat yra sudėtingi, neretai didelės apimties ir reikalaujantys nemažų darbo laiko sąnaudų jiems išnagrinėti ir atsakymams į juos pateikti, žmoniškųjų išteklių trūkumas taip pat sąlygoja ir ilgesnį atsakymo parengimą. Atsižvelgiant į Skyriuje susidariusią situaciją, kad vietoje 5 darbuotojų, funkcijas, susijusias su žemės naudojimo valstybinės kontrole atlieka tik 3 darbuotojai, t. y. dėl žmoniškųjų resursų trūkumo ir labai didelio darbo krūvio, didelės darbuotojų kaitos [...], gaunamų skundų ir prašymų kiekio žemės naudojimo valstybinės kontrolės patikrinimai užtrunka.“

7.8. „[...] Papildomai informuojame, kad 2022 m. lapkričio 8 d. UAB „B“ kreipėsi su „Prašymu pritarti lauko kavinės (laikino paviljono) įrengimo projektui adresu <...>, Vilniuje“, į kurią buvo atsakyta Skyriaus 2022 m. lapkričio 30 d. raštu Nr. 49SD-14501-(14.49.139 E.), kad tokio sutikimo išduoti Skyrius neturi teisinio pagrindo [...].“

7.9. „[...] informuojame, kad Skyrius 2023-06-12 raštu kreipėsi į Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją [...] dėl 2015 m. gruodžio 17 d. surašyto privalomojo nurodymo įvykdymo. [...] Skyrius gavęs Inspekcijos atsakymą priims atitinkamą administracinį sprendimą dėl galimų žemės naudojimo tvarkos pažeidimų.“

8. Kartu su Tarnybos pateiktais paaiškinimais Seimo kontrolierei taip pat buvo gauti dokumentai, iš kurių nustatyta ir (ar) patvirtinta:

8.1. Valstybinės žemės sklypo nuomos sutartyje Nr. 352, sudarytoje 2009 m. lapkričio 6 d. tarp Vilniaus apskrities viršininko administracijos ir M. U. [asmens duomenys neskelbtini], kurios pagrindu 2015 m. gruodžio 28 d. buvo sudarytas susitarimas tarp Tarnybos ir UAB „B“ dėl Žemės sklypo dalies (38 kv. m.) UAB „B“ išnuomojimo (toliau vadinama – Nuomos sutartis), buvo numatyta, jog „[...] 3. Išnuomojamo žemės sklypo pagrindinė tikslinė naudojimo paskirtis, žemės naudojimo būdas ir pobūdis: kitos paskirties žemė: gyvenamoji teritorija (daugiaaukščių gyvenamųjų namų statybos).“

Be to, minėtosios Nuomos sutarties 14 punkte buvo numatyta, kad „[...] Ši sutartis prieš terminą nutraukiama nuomotojo reikalavimu, jeigu žemės nuomininkas naudoja žemę ne pagal sutartyje numatytą pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį, naudojimo būdą ir (ar) pobūdį.“

8.2. Tarnybos Vilniaus miesto skyrius, išnagrinėjęs A. S. [asmens duomenys neskelbtini] 2017 m. balandžio 11 d. prašymą dėl Žemės sklypo dalies, išnuomos UAB „B“, patikrinimo, 2017 m. gruodžio 28 d. raštu Nr. 49SFN-2839-(14.49.104) pareiškėją A. S., be kita ko, informavo, jog 2017 m. spalio 5 d. buvo atlikta Žemės sklypo žemės naudojimo valstybinė kontrolė, kurios metu „[...] užfiksuota, kad Žemės sklypo vidiniame kieme įrengta lauko kavinės terasa su pastoge ir stiklinėmis pertvaromis (sienutėmis), aptverta tvora. Nustatyta, kad terasos užimamas plotas yra 48,3 kv. m., tvora aptverta 66,15 kv. m. ploto teritorija.“

Minėtame Tarnybos rašte pareiškėjui A. S. taip pat buvo nurodyta, kad „[...] dėl Jūsų 2017-04-11 prašyme nurodytų aplinkybių šiuo metu Vilniaus apygardos administraciniame teisme yra nagrinėjama byla, bylos Nr. EI-5273-764/2017, sprendimas dar nėra priimtas, Skyrius stabdo minėto prašymo nagrinėjimą, kol teismas priims sprendimą.“

8.3. Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus gautame UAB „B“ atstovo R. M. [asmens duomenys neskelbtini] 2022 m. lapkričio 7 d. prašyme „Pritarti lauko kavinės (laikino paviljono) įrengimo

projektui adresu <...>, Vilniuje“ be pritarimo lauko kavinės (laikino paviljono) įrengimo projektui, taip pat buvo prašoma sutikimo minėtos lauko kavinės (laikino paviljono) įrengimui minėtame sklype adresu <...>, Vilniuje.“

8.4. Tarnybai gavus Pareiškėjų atstovės 2022 m. rugsėjo 29 d. kreipimąsi (šios pažymos 4.2 punktas), Tarnybos Geodezijos ir žemės naudojimo kontrolės departamentas 2022 m. spalio 12 d. tarnybiniu raštu Tarnybos Vilniaus miesto skyriui persiuntė Pareiškėjų atstovės 2022 m. rugsėjo 29 d. kreipimąsi ir, be kita ko, prašė „[...] teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais pakartotinai išnagrinėti jame nurodytas aplinkybes dėl galimų žemės naudojimo tvarkos ir valstybinės žemės nuomos sutarties pažeidimų bei Kontrolės nuostatų ir Kontrolės taisyklių nustatyta tvarka iki 2022-10-20 priimti sprendimą dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo ir šį sprendimą [...] ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jo priėmimo dienos (iki 2022-10-25) pateikti atitinkamiems asmenims ir pareiškėjui, taip pat prašome pateikti pareiškėjai jos prašomus 2009 m. lapkričio 6 d. sudarytos valstybinės žemės nuomos sutarties Nr. 352 ir 2015 m. gruodžio 28 d. susitarimo dėl šios sutarties pakeitimo Nr. 49SŽN-496-(14.49.57) kopijas.“

8.5. Tarnybai gavus Pareiškėjų atstovės 2022 m. lapkričio 22 d. pakartotinį kreipimąsi dėl negauto atsakymo į 2022 m. rugsėjo 29 d. prašymą (šios pažymos 4.2 punktas), Tarnybos Geodezijos ir žemės naudojimo kontrolės departamentas 2022 m. lapkričio 30 d. tarnybiniu raštu Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus vedėjo dar kartą prašė:

„[...] 1. užtikrinti, kad Pareiškėjos 2022-09-29 prašyme nurodytos aplinkybės dėl galimai žemės naudojimo tvarkos ir valstybinės žemės nuomos sutarties pažeidimų nedelsiant būtų išnagrinėtos (įvertintos) ir ne vėliau kaip iki š. m. gruodžio 1 d. būtų priimtas sprendimas dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo ir šį sprendimą ne vėliau kaip per 3 darbo dienas nuo jo priėmimo (iki 2022-12-06) pateikti Pareiškėjai;

2. užtikrinti, kad Pareiškėjai, jos prašymu, būtų pateiktos dokumentų, susijusių su valstybinės žemės nuomos sutartimis, kopijos;

3. pateikti paaiškinimus (nurodyti priežastis) dėl Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus netinkamai atliktų (neatliktų) veiksmų sprendžiant Pareiškėjos 2022-09-20 prašyme nurodytą situaciją; [...]“

8.6. Tarnyba, atsakydama į Pareiškėjų atstovės 2022 m. lapkričio 22 d. pakartotinį kreipimąsi dėl negauto atsakymo į 2022 m. rugsėjo 29 d. prašymą, 2022 m. gruodžio 5 d. rašte Nr. 1SS-1759-(5.59E) Pareiškėjų atstovei, be kita ko, nurodė:

„[...] Informuojame, kad Tarnyba, įvertinusi Jūsų 2022-09-30 prašyme nurodytas aplinkybes (prašomus atlikti veiksmus) ir nustačiusi, kad Jums 2022-07-22 ir 2022-08-31 prašymais kreipusis į Tarnybos Vilniaus miesto skyrių (toliau – Skyrius) dėl žemės sklype, esančiame <...>, Vilniuje, galbūt vykdomų žemės naudojimo tvarkos pažeidimų, Skyrius tinkamai nesureagavo į minėtuose prašymuose nurodytas aplinkybes ir Kontrolės nuostatų bei Taisyklių nustatyta tvarka nepriėmė sprendimo atlikti (neatlikti) neplaninio žemės naudojimo patikrinimo, bei atsižvelgdama į Tarnybos direktoriaus suteiktą įgaliojimą Tarnybos teritoriniams skyriams priimti sprendimus dėl neplaninių žemės naudojimo patikrinimų (ne)atlikimo, 2022-10-12 kreipėsi į Skyrių nurodydama pakartotinai išnagrinėti Jūsų 2022-09-30 prašyme nurodytas aplinkybes dėl galimų žemės naudojimo tvarkos ir valstybinės žemės nuomos sutarties pažeidimų bei Kontrolės nuostatų ir Kontrolės taisyklių nustatyta tvarka priimti sprendimą dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo ir šį sprendimą pateikti Jums ir kitiems atitinkamiems asmenims, taip pat Jums pateikti Jūsų prašomus valstybinės žemės nuomos sutarties kopijas.“

8.7. Tarnybos Vilniaus miesto skyriui 2023 m. sausio 23 d. atlikus Žemės sklypo žemės naudojimo patikrinimą, 2023 m. sausio 25 d. Žemės naudojimo patikrinimo akte Nr. 49ŽN-25-(14.49.81.), be kita ko, buvo nurodyta:

„[...] Patikrinimo metu nustatyta, kad Žemės sklypo šiaurinėje dalyje yra pastatas – gyvenamasis namas. Pastato rytinėje dalyje pirmame aukšte, įrengta kavinė – baras „D“. Prie pastato pietinės dalies įrengta plėvele dengta lauko terasa, kurioje yra kėdės staliukai. Aplink terasą įrengta

medinė tvora. Į terasą patenkama per pietinėje pastato dalyje esančias duris iš kavinės – baro „D“ patalpų. Patikrinimo metu į terasą patekti nepavyko. Vietovėje atlikta fotofiksacija, pamatuota aplink terasą esanti tvora. [...]

Nustatytas (-i) pažeidimas (-ai): Žemės įstatymo 21.1 ir 21.7. Kitos paskirties, gyvenamųjų teritorijų naudojimo būdo žemės sklype vykdoma komercinė veikla. Tvorą ir lauko terasą įrengtos galimai valstybinėje žemėje.“

8.8. Tarnybos Vilniaus miesto skyrius į Pareiškėjų atstovės 2023 m. kovo 8 d. Tarnybai pateiktą prašymą (pažymos 4.11 punktas) atsakė 2023 m. birželio 12 d. raštu Nr. 49SD-7621(14.49.136E.), jog „[...] Skyriuje tęsiamas galimo administracinio nusižengimo tyrimas, atitinkamas procesinis sprendimas nėra priimtas, kadangi Skyrius 2023-06-08 raštu pasikreipė į Valstybinę teritorijų planavimo ir statybos inspekciją su tikslu išsiaiškinti ar 2015 m. gruodžio 17 d. surašytas privalomasis nurodymas PRN-151217-00177 yra įvykdytas t. y. ar savavališkos statybos padariniai yra pašalinti. Skyrius gavęs atsakymą apie priimtą sprendimą informuos atskiru raštu.“

9. Teikdamas su Pareiškėjų skundo tyrimu susijusius Seimo kontrolierės prašytus dokumentus, VMVT Vilniaus departamentas nurodė, jog „[...] VMVT Vilniaus departamentas pagal kompetenciją (atsižvelgiant į atitinkamų (minėtų) institucijų pateiktą nuomonę (kompetentingą išvadą) raštu) priėmė sprendimą dėl MB „C“ kavinei, <...>, Vilnius (toliau – Kavinė), leidimo tvarkyti maistą neišdavimo (nustatyta tvarka neregistravo Kavinės vykdytos (norimos vykdyti) lauko kavinės veiklos pastato (gyvenamojo namo), <...>, Vilnius, vidiniame kieme) [...].“

10. Iš VMVT Vilniaus departamento pateiktų dokumentų taip pat nustatyta:

10.1. VMVT Vilniaus departamentas 2022 m. gruodžio 14 d. raštu Nr. 69S-(69.5.)-5725 kreipėsi į Inspekciją, Tarnybos Vilniaus miesto skyrių, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus teritorinį skyrių ir Savivaldybės administraciją, prašydamas pagal kompetenciją pateikti minėtųjų institucijų nuomos (išvadas) „[...] dėl Kavinės [pastaba: MB „C“ baras „D“] vykdytos gyvenamojo namo vidiniame kieme [...] lauko kavinės veiklos teisėtumo ir legalumo (ar užtenka minėtų sąlygų ir suderinimų vykdyti teisėtai kavinės veiklai, kad VMVT Vilniaus departamentas tokią Kavinės papildomą veiklą galėtų nustatyti tvarka patvirtinti (registruoti). [...].“

10.2. Inspekcijos Rytų Lietuvos statybos valstybinės priežiūros departamentas 2023 m. sausio 6 d. raštu Nr. 2D-332 VMVT Vilniaus departamentą, be kita ko, informavo:

„[...] Departamentas 2022-12-29 atliko faktinių duomenų patikrinimą vietoje, žemės sklype (kadastro Nr. <...>), adresu <...>, Vilnius, dėl pastatyto statinio – lauko terasos. Patikrinimo metu atlikta fotofiksacija, 2023-01-05 surašytas faktinių duomenų patikrinimo vietoje aktas Nr. FAK.-22 (toliau – Patikrinimas), kuriame konstatuota, kad prie pastatų, esančių <...> ir <...> (vidiniame kieme) ant esamo pagrindo įrengta medinių lentų pakyla (toliau – Terasa). [...]

Medinės terasos, ant kurios išdėstyti baldai stalai, kėdės, komodos ir pan., padėtis gretimai esančių statinių atžvilgiu, nepakitusi nuo patikrinimo, vykusio 2020-05-08. Terasos savininkas Departamentui tuo metu pateikė atestuotą Nekilnojamojo kultūros paveldo apsaugos specialisto bei ypatingųjų statinių projektuotojo 2018 m. parengtą „Lauko kavinės <...>, Vilniuje, įrengimo projektą“ (toliau – Kavinės projektas), kurį suderino Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus skyrius. Kavinės projekto aiškinamajame rašte bei pridedamų brėžinių pastabose nurodyta, kad projektuojamas objektas surenkamas gamykloje ir atitinka kilnojamojo daikto apibrėžimą. Įvertinus pateiktus brėžinius bei patikrinimo metu (kaip ir 2020-05-08 atlikto patikrinimo metu) nustatytas aplinkybes, kad medinis paaukštinimas ant kurio sumontuotos medinės konstrukcijos ir sudėti baldai nėra sujungtas su gretimai esančiais pastatais nei su esamu pagrindu, prie medinių gėlių vazonų pritvirtinti skydai nėra tvora, galime teigti, jog lauko Terasa nėra statinys, o kilnojamas daiktas, kurio įrengimui Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nuostatos netaikomos.“

10.3. Savivaldybės administracijos Kultūros paveldo apsaugos skyrius 2023 m. sausio 6 d. rašte Nr. A51-4237/23(3.3.2.26E-KPA) VMVT Vilniaus departamentui, be kita ko, nurodė:

„[...] Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miesto plėtros departamento Kultūros paveldo apsaugos skyrius (toliau MPD Skyrius) vyriausiasis specialistas 2018-02-26 patikrino Lauko kavinės <...>, Vilniuje, įrengimo projektą paveldosauginiu požiūriu. Atkreipiame dėmesį, kad vien tik šis MPD Skyriaus projekto patikrinimas nesuteikia teisės vykdyti prekybinę veiklą / teikti paslaugas. Be to, projekto aiškinamajame rašte nurodyta, kad Lauko kavinė skirta eksploatuoti trumpesniai nei 3 metų laikotarpiui.

[...] 2022-12-01 Vilniaus miesto savivaldybės administracijos Miestovaizdžio skyrius informavo projektuotoją, kad atsižvelgiant į lauko kavinėlių veiklą Vilniaus mieste reglamentuojančių teisės aktų nuostatas, pritarti pateiktam lauko kavinės projektui neturi teisinio pagrindo, teisės aktai galimybės išduoti leidimus prekiauti lauko kavinėse, kurios yra privačių asmenų nuosavybės teise ir nuomos sutarties pagrindu valdomuose žemės sklypuose. Pagal galiojančių teisės aktų nuostatas, lauko kavinės gali būti įrengiamos Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos viešosiose vietose: [...]“

10.4. Kultūros paveldo prie Kultūros ministerijos Vilniaus teritorinis skyrius, atsakydamas VMVT Vilniaus departamentui, savo 2023 m. sausio 12 d. rašte [*pastaba*: registracijos numeris metaduomenyse nenurodytas], be kita ko, pabrėžė:

„[...] Faktinių duomenų patikrinimo metu užfiksuota namo vidiniame kieme įrengta ir uždengta kavinės terasa. Skyriuje patikrinus turimą informaciją buvo nustatyta, kad 2018-04-05 Skyrius suderino lauko kavinės įrengimo projektą reg. Nr. GTV-247. Taip pat 2022-12-06 Skyrius suderino „Lauko kavinės <...>, Vilniuje įrengimo projektą“ reg. Nr. GTV-833 ir 2023-01-06 išdavė pritariamąjį raštą reg. Nr. (12.8-V E)2V-88. Informuojame, kad terasa įrengta ne pagal abiejuose projekte suderintus sprendinius. Paskutiniame 2022-12-06 suderintame projekte yra numatyta, kad terasa bus be pagrindo, su trimis metalinėmis konstrukcijomis ir markize. Realybėje įrengta terasa yra su pagrindu, metalinis terasos karkasas, pilnas uždengimas plėvele ir aplink aptverta tvora neatitinka suderintų projektų sprendinių.“

10.5. Tarnybos Vilniaus miesto skyrius 2023 m. vasario 17 d. rašte Nr. 49SD-14501-(14.49.136E.) VMVT Vilniaus departamentui į jo 2022 m. gruodžio 14 d. teiktą prašymą dėl tarnybinės pagalbos minėtąją instituciją informavo, kad 2023 m. sausio 25 d. atlikto Žemės sklypo patikrinimo metu buvo nustatyta, jog nesilaikoma Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1244, 11.1. ir 11.6. papunkčių reikalavimų, o [...] Atsižvelgiant į tai, kas nustatyta, 40 kv. m. ploto Žemės sklypo dalį UAB „B“ naudoja be teisinio pagrindo.“

Taip pat minėtame Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus rašte konstatuota, kad atsižvelgiant į UAB „B“ 2022 m. lapkričio 8 d. Tarnybos Vilniaus miesto skyriui pateiktą prašymą pritarti kavinės (laikino paviljono) Žemės sklype įrengimo projektui ir išduoti sutikimą jos įrengimui, Tarnybos Vilniaus miesto skyrius tokio sutikimo neišdavė;

10.6. VMVT Vilniaus departamentas, įvertinęs Inspekcijos, Kultūros paveldo departamento prie Kultūros ministerijos Vilniaus teritorinio skyriaus, Savivaldybės administracijos ir Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus pagal kompetenciją pateiktas išvadas, 2023 m. kovo 3 d. raštu Nr. 69S-(69.5.)-853 MB „C“, be kita ko, informavo:

„[...] VMVT Vilniaus departamentas atsižvelgęs į aukščiau (institucijų raštuose) nurodytus pažeidimus ir trūkumus įrengiant ir eksploatuojant ūmonės lauko kavinę vidiniame pastato, <...>, Vilnius, kieme, informuoja, kad [...] buvo priimtas sprendimas atsisakyti įregistruoti į maisto tvarkymo subjektų registrą ūmonės lauko kavinę vidiniame pastato, <...>, Vilnius, kieme.“

11. Pareiškėjų skundo tyrimui paminėtinis reikšmingos faktinės aplinkybės, susijusios su Tarnybos Pareiškėjams 2022 m. rugsėjo 23 d. rašte Nr. 49SD-11624-(14.49.136 E.) paminėtu teismo procesu (šios pažymos 8.2 punktas).

Seimo kontrolierės tyrimo metu buvo nustatyta, kad Vilniaus apygardos administracinis teismas administracinėje byloje Nr. EI-5273-764/2017 nagrinėjo UAB „B“ prašymą (trečiasis suinteresuotas asmuo šioje byloje buvo Inspekcija) dėl 2015 m. gruodžio 17 d. privalomojo nurodymo Nr. PRN-00-151217-00177 pašalinti savavališkos statybos padarinius įvykdymo termino pratęsimo, kai 2015 m. gruodžio 3 d. savavališkos statybos aktu Nr. SSA-00-151203-00169 Inspekcija buvo nustačiusi, kad UAB „B“ Žemės sklype savavališkai stato statinį, t. y. lauko kavinę – terasą. Vilniaus apygardos administracinis teismas minėtoje administracinėje byloje sprendimą priėmė 2017 m. lapkričio 20 d., kuriuo pratęsė Inspekcijos privalomojo nurodymo Nr. PRN-00-151217-00177 pašalinti savavališkos statybos padarinius įvykdymo terminą iki 2018 m. rugsėjo 17 d.

Tyrimui reikšmingos teisės aktų nuostatos

12. Lietuvos Respublikos įstatymai

12.1. Seimo kontrolierių įstatymo:

„2 straipsnis. Pagrindinės šio įstatymo sąvokos

1. Biurokratizmas – tokia pareigūno veika, kai vietoj reikalų sprendimo iš esmės laikomasi nereikalingų ar išgalvotų formalumų, nepagrįstai atsisakoma spręsti pareigūno kompetencijai priklausančius klausimus, vilkinama priimti sprendimus ar atlikti savo pareigas bei kitaip blogai ar netinkamai valdoma (atsisakoma informuoti asmenį apie jo teises, sąmoningai pateikiamas klaidinantis ar netinkamas patarimas ir t. t.). Biurokratizmu taip pat laikomas toks pareigūnų darbas, kai nevykdomi arba blogai vykdomi įstatymai ar kiti teisės aktai. [...]

3 straipsnis. Seimo kontrolierių veiklos tikslai

Seimo kontrolierių veiklos tikslai:

1) ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms; [...]"

12.2. Viešojo administravimo įstatymo:

„3 straipsnis. Viešojo administravimo principai [...]

5) išsamumo. Šis principas reiškia, kad viešojo administravimo subjektas į prašymą ar skundą turi atsakyti aiškiai ir argumentuotai, nurodydamas visas prašymo ar skundo nagrinėjimui įtakos turėjusias aplinkybes ir konkrečias teisės aktų nuostatas, kuriomis rėmėsi vertindamas prašymo ar skundo turinį; [...]

13) vieno langelio. Šis principas reiškia, kad asmeniui informacija suteikiama, prašymas ar skundas priimamas ir atsakymas į juos pateikiamas vienoje darbo vietoje. Prašymą ar skundą nagrinėja ir informaciją iš savo administracijos padalinių, pavaldžių subjektų, prirėmus – ir iš kitų viešojo administravimo subjektų gauna pats prašymą ar skundą nagrinėjantis ir administracinį sprendimą priimančias viešojo administravimo subjektas, neįpareigodamas tai atlikti prašymą ar skundą padavusio asmens. [...]

12 straipsnis. Administraciniam sprendimui priimti reikalingos informacijos gavimas ir tarnybinė pagalba [...]

4. Viešojo administravimo subjektas motyvuotai gali prašyti kito viešojo administravimo subjekto pateikti dokumentus, informaciją ar nuomonę pagal kompetenciją, kurių reikia administraciniam sprendimui priimti, arba tarnybinės pagalbos.“

12.3. Žemės įstatymo:

„9 straipsnis. Valstybinės žemės išnuomojimas

[...] 15. Valstybinės žemės nuomos sutartis turi būti nutraukiama prieš terminą nuomotojo reikalavimu, jeigu žemės nuomininkas naudoja žemę ne pagal sutartyje nurodytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar) būdą arba yra keičiama pagrindinė žemės sklypo naudojimo paskirtis ir (ar) būdas, išskyrus šio įstatymo 23 straipsnio 8 dalyje nurodytą atvejį. [...]

21 straipsnis. Žemės savininkų ir kitų naudotojų pareigos

Žemės savininkai ir kiti naudotojai privalo:

- 1) naudoti žemę pagal pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir naudojimo būdą; [...]
- 7) savo naudojamuose žemės sklypuose vykdydami ūkinę ir kitą veiklą, nepažeisti gretimų žemės sklypų savininkų ar naudotojų ir gyventojų teisių ir įstatymų saugomų interesų; [...]

32 straipsnis. Valstybės, savivaldybių institucijų ir Žemės ūkio duomenų centro kompetencija reguliuojant žemės santykius [...]

3. Nacionalinė žemės tarnyba: [...]

15) kai yra pagrindas manyti, kad viešasis interesas pažeistas valstybinės žemės naudojimo, valdymo ir disponavimo ja srityje, kreipiasi į teismą dėl viešojo intereso gynimo, išskyrus atvejus, kai viešasis interesas pažeistas dėl Nacionalinės žemės tarnybos arba institucijų, kurių funkcijas ji perėmė, veiksmų ar neveikimo. Kai viešasis interesas pažeistas dėl Nacionalinės žemės tarnybos arba institucijų, kurių funkcijas ji perėmė, veiksmų ar neveikimo, Nacionalinė žemės tarnyba dėl viešojo intereso gynimo kreipiasi į prokuratūrą; [...]"

12.4. Administracinių nusižengimų kodekso (toliau vadinama – ANK):

„110 straipsnis. Savavališkas žemės, miško, vandens telkinių užėmimas ir naudojimas

1. Savavališkas žemės, miško, vandens telkinių užėmimas arba naudojimas užtraukia įspėjimą arba baudą nuo trijų šimtų iki penkių šimtų šešiasdešimt eurų. [...]

261 straipsnis. Žemės naudojimo reikalavimų pažeidimas

1. Žemės sklypų naudojimas ne pagal nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar) būdą, taip pat trukdymas žemės naudotojui naudoti žemę pagal nustatytą pagrindinę žemės naudojimo paskirtį ir (ar) būdą užtraukia baudą nuo vieno šimto keturiasdešimt iki trijų šimtų eurų. [...]"

12.5. Prokuratūros įstatymo:

„2 straipsnis. Prokuratūra, jos statusas ir funkcijos [...]

2. Prokuratūra įstatymų nustatytais pagrindais ir tvarka: [...]

7) gina viešąjį interesą; [...]

19 straipsnis. Viešojo intereso gynimas

1. Prokurorai gina viešąjį interesą, kai nustato teisės akto pažeidimą, kuriuo pažeidžiamos asmens, visuomenės, valstybės teisės ir teisėti interesai, ir toks pažeidimas laikytinas viešojo intereso pažeidimu, o valstybės ar savivaldybių institucijos, įstaigos ar įmonės, kurių veiklos srityse buvo padarytas teisės akto pažeidimas, nesiėmė priemonių jam pašalinti arba kai tokios kompetentingos institucijos nėra. [...]

4. Prokurorai, turėdami pagrindą manyti, kad yra pažeisti teisės aktų reikalavimai, gindami viešąjį interesą, turi įgaliojimus: [...]

2) nutarimu reikalauti iš valstybės ar savivaldybių institucijų, įstaigų ar įmonių jų veiklos srityse spręsti dėl priemonių teisės pažeidimams pašalinti taikymo ir per 20 darbo dienų nuo reikalavimo gavimo dienos informuoti prokuratūrą apie priimtą sprendimą, taip pat per 20 darbo dienų nuo sprendimo priėmimo dienos pateikti prokuratūrai informaciją apie jo vykdymo rezultatus; [...]

5) nutarimu reikalauti atlikti valstybės pareigūno, valstybės tarnautojo ar jam prilyginto asmens veiklos tarnybinį patikrinimą.“

13. Kiti teisės aktai

13.1. Lietuvos Respublikos Vyriausybės 1994 m. gruodžio 12 d. nutarimu Nr. 1244 patvirtintų Žemės naudojimo valstybinės kontrolės nuostatų (toliau vadinama – Nuostatai):

„10. Neplaninis žemės naudojimo patikrinimas atliekamas Nacionalinės žemės tarnybos pareigūnų iniciatyva, kai Nacionalinės žemės tarnybos vadovas ar jo įgaliotas kitas Nacionalinės

žemės tarnybos valstybės tarnautojas priima motyvuotą sprendimą atlikti šį patikrinimą. Neplaniniai žemės naudojimo patikrinimai atliekami:

10.1. pagal fizinių ir juridinių asmenų prašymus, skundus ir pavedimus dėl galimai padarytų žemės naudojimo pažeidimų; [...]

10.4. turint informacijos ar kilus pagrįstų įtarimų apie padarytus žemės naudojimo pažeidimus; [...]

14. Žemės naudojimo valstybinę kontrolę vykdančios Nacionalinės žemės tarnybos pareigūnai į žemės naudojimo patikrinimą gali pakviesti kitų viešojo administravimo subjektų (saugomų teritorijų direkcijų, Valstybinės miškų tarnybos, Valstybinės teritorijų planavimo ir statybos inspekcijos prie Aplinkos ministerijos ir kitų) atstovų ir apie žemės naudojimo patikrinimą šioms institucijoms turi pranešti ne vėliau kaip prieš 10 darbo dienų.“

13.2. Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus 2014 m. gruodžio 23 d. įsakymu Nr. 1P-(1.3.)-499 patvirtintų Žemės naudojimo valstybinės kontrolės organizavimo ir vykdymo, administracinių nusižengimų teisenos Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Aplinkos ministerijos taisyklių (toliau vadinama – Taisyklės):

„8. Neplaninis žemės naudojimo patikrinimas inicijuojamas esant vienam ar keliems Nuostatų 10 punkte ir Taisyklių 9 punkte reglamentuojamiems pagrindams.

9. Tarnybos vadovas ar jo įgaliotas kitas Tarnybos valstybės tarnautojas Tarnybos vadovo įsakymu patvirtintos formos sprendimą dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo priima per 15 darbo dienų nuo:

9.1. fizinių ir juridinių asmenų prašymų ir skundų dėl galimų padarytų žemės naudojimo pažeidimų Tarnybos centriniam padalinyje ar teritoriniame skyriuje gavimo dienos; [...]

11. Tarnybos vadovas ar jo įgaliotas kitas Tarnybos valstybės tarnautojas per Taisyklių 9 punkte nustatytą terminą, o Taisyklių 11.3 papunktyje nurodytu atveju, – per Taisyklių 14 punkto antroje pastraipoje nustatytą terminą priima sprendimą neatlikti neplaninio žemės naudojimo patikrinimo [...]"

14. Teismų praktika

14.1. Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2021 m. kovo 24 d. nutartis administracinėje byloje Nr. eA-1826-629/2021:

„[...] Tinkamas, atsakingas valdymas, kaip ne kartą akcentuota Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo praktikoje, yra neatsiejamas nuo gero administravimo reikalavimų (žr., pvz., 2015 m. gruodžio 21 d. išplėstinės teisėjų kolegijos sprendimą administracinėje byloje Nr. I-7-552/2015). Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. liepos 31 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-1547-502/2015). Formaliai ir biurokратиškai vykdomos viešojo administravimo funkcijos nesiderina su gero administravimo principu (žr., pvz., Lietuvos vyriausiojo administracinio teismo 2015 m. birželio 25 d. nutartį administracinėje byloje Nr. A-2150-492/2015). Gero administravimo principas reikalauja, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus, veiktų rūpestingai ir atidžiai, taip pat užtikrintų, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. [...]"

14.2. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo Specialiosios teisėjų kolegijos 2014 m. liepos 21 d. nutartis civilinėje byloje Nr.2-68-3-22350-2014-8:

„[...] valstybei nuosavybės teise priklausančios žemės pardavimo ir nuomos santykiai, nepaisant pardavimo ar nuomos subjektų teisinio statuso bei to, jog sutarties dalykas yra valstybinės žemės sklypas, yra reguliuojami privatinės, bet ne viešosios teisės normų. Be teisės aktais priskirtų valdžios, t. y. viešojo administravimo funkcijų, valstybė ir savivaldybės dalyvauja ir civiliniuose

teisiniuose santykiuose kaip lygiateisiai šių teisinių santykių subjektai įgyvendinantys atitinkamas turtines teises bei pareigas, susijusias su valstybe, kaip civilinės teisės subjektui, priklausančiu nekilnojamuoju turtu. Dalyvaudama šiuose santykiuose, valstybė ir savivaldybė atlieka veiksmus, kurie vertintini kaip juridiniai faktai, sukuriantys, pakeičiantys ar panaikinantys atitinkamas subjekto civilines teises ir pareigas. Taigi viešojo administravimo institucijų veikla šioms institucijoms dalyvaujant civiliniuose teisiniuose santykiuose, nėra viešasis administravimas (žr., pvz., Specialiosios teisėjų kolegijos 2013 m. liepos 9 d. nutartį Nr. T-74, priimtą byloje A. K. v. Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Kėdainių skyrius, 2013 m. liepos 10 d. nutartį Nr. T-84, priimtą byloje A. Ž. Montrimas v. Nacionalinė žemės tarnyba prie Žemės ūkio ministerijos, Nacionalinės žemės tarnybos prie Žemės ūkio ministerijos Širvintų žemėtvarkos skyrius, 2014 m. balandžio 29 d. nutartį Nr. T-60-2014, priimtą byloje Z. K. U. v. A. S. ir kt.).“

14.3. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. gegužės 16 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-68-403/2019:

„[...] Lietuvos Aukščiausiasis Teismas yra nurodęs, kad nors valstybė dėl jai, kaip savininkei, būdingo subjektiškumo nuosavybės teises, siekdama užtikrinti visuomenės interesų tenkinimą, įgyvendina per atitinkamas institucijas, kurių veiklą reglamentuoja viešosios teisės normos, pagal CK 2.36 straipsnio 1 dalyje nustatytą teisinį reguliavimą valstybė ir jos institucijos civiliniuose santykiuose dalyvauja lygiais pagrindais su kitais šių santykių dalyviais. Tai reiškia, kad valstybės, kaip savininkės, įgyvendinančios nuosavybės teises siekiant užtikrinti visuomenės interesų tenkinimą, santykiai su kitais savininkais grindžiami bendraisiais civilinių santykių subjektų lygiateisiškumo, nuosavybės neliečiamumo, proporcingumo principais, kurie, *inter alia* (be kita ko), reiškia, kad šiuose santykiuose turi būti užtikrinta teisinga visuomenės interesų ir savininko teisių pusiausvyra. Vadinas, viena vertus, turi būti užtikrinta, kad, valstybei įgyvendinant savo, kaip žemės savininkės, teises taip, kad būtų gauta maksimalios naudos visuomenei, nebūtų paneigta tokioje žemėje esančių statinių savininkų nuosavybės teisė. Kita vertus, negali būti sudarytos prielaidos valstybinėje žemėje esančių statinių savininkams įgyvendinti nuosavybės teises taip, kad būtų paneigtas vienas iš valstybės turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo principų, t. y. efektyvumo principas, kuris reiškia, kad įgyvendinant valstybės nuosavybės teises į žemę turi būti siekiama maksimalios naudos visuomenei, kas reiškia ir veikimą visuomenės interesais (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2019 m. vasario 7 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-8-403/2019, 25–26 punktai).“

14.4. Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2022 m. rugpjūčio 24 d. nutartis civilinėje byloje Nr. e3K-3-198-1075/2022:

„21. Pagal bendrąją taisyklę sudarytos sutartys turi būti vykdomos taip, kaip šalys susitarė, taip pat šalys privalo vykdyti sutartį tinkamai ir sąžiningai (CK 6.200 straipsnio 1 dalis). Iš CK 6.545 straipsnio 1 dalyje pateiktos žemės nuomos sutarties sąvokos matyti, kad viena esminių šios sutarties sąlygų yra nuomininko pareiga sutartyje nurodytą žemės sklypą valdyti ir naudoti pagal šio žemės sklypo paskirtį ir naudojimo sąlygas.

22. Žemės nuomos sutarties nutraukimą prieš terminą nuomotojo reikalavimu reglamentuoja CK 6.564 straipsnis. Šio straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad žemės nuomos sutartis gali būti nutraukta prieš terminą nuomotojo reikalavimu, jeigu žemės sklypo nuomininkas naudoja žemę ne pagal sutartį ar pagrindinę tikslinę žemės naudojimo paskirtį.

23. Aiškindamas šią teisės normą kasacinis teismas yra nurodęs, kad CK 6.564 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyti du alternatyvūs pagrindai, kuriems esant sutartis pripažįstama pažeista, – žemės nuomininkas naudoja žemę ne pagal sutartį arba ne pagal tikslinę žemės naudojimo paskirtį. Taigi sutarties pažeidimu laikytinas šio daikto nenaudojimas sutartyje nustatytu būdu ar netinkamas jo naudojimas arba naudojimas ne pagal nustatytą žemės naudojimo paskirtį. [...]

38. Teisiniams santykiams dėl valstybinės žemės būdingas imperatyvumas nepaneigia sutarčių teisės principų taikymo valstybinės žemės nuomos sutarties įgyvendinimui. Vienas iš svarbesnių sutarčių teisės principų, reikšmingų vertinant ir esminio sutarties pažeidimo buvimą, yra šalių kooperavimosi arba bendradarbiavimo principas. Tiek valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo principai, įtvirtinti Lietuvos Respublikos valstybės ir savivaldybių turto valdymo, naudojimo ir disponavimo juo įstatymo 9 straipsnyje, tiek ir sutarčių teisės principai įpareigoja valstybinę žemę patikėjimo teise valdantį subjektą elgtis rūpestingai ir apdairiai, taip pat bendradarbiauti su valstybinės žemės sklypo nuomininku.“

Tyrimo išvados

15. Pareiškėjų skundo ir jo papildymų Seimo kontrolieriui turinys bei juose nurodytos faktinės aplinkybės sąlygoja, jog Seimo kontrolierės atliekamo tyrimo metu vertinami ne tik Tarnybos tarnautojų veiksmai (neveikimas) viešojo administravimo aspektu, tačiau ir susidariusi situacija, kurią galimai sąlygojo Tarnybos neveikimas (tinkamas neveikimas) žemės naudojimo valstybinės kontrolės procese.

Atsižvelgiant į tai, kas pirmiau paminėta, Seimo kontrolierės atlikto tyrimo išvados bus pateikiamos išskiriant šias dalis:

15.1. dėl galimo Pareiškėjų teisių pažeidimo Tarnybai nagrinėjant jų kreipimusis;

15.2. dėl galimai buvusio (esamo) Tarnybos tarnautojų neveikimo žemės naudojimo valstybinės kontrolės procese;

15.3. dėl aplinkybių, susijusių su Žemės sklype įrengtos lauko terasos teisėtumu / neteisėtumu, nustatymo ir įvertinimo.

Dėl galimo Pareiškėjų teisių pažeidimo Tarnybai nagrinėjant jų kreipimusis

16. Vertinant Pareiškėjų skunde nurodytas aplinkybes dėl Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų veikslių (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjų atstovės 2022 m. liepos 21 d. prašymą (toliau vadinama ir Kreipimasis1) bei 2022 m. rugsėjo 29 d. prašymą (toliau vadinama ir Kreipimasis2) (pažymos 4.1, 4.2 punktai), pirmiausia atkreiptinas dėmesys į šių kreipimusių turinį.

Kaip spręstina remiantis tiek Kreipimesi1, tiek Kreipimesi2 Pareiškėjų atstovės suformuluotais prašymais, Kreipimusi1 Pareiškėjų atstovė siekė iš Tarnybos gauti informaciją ir dokumentus (pažymos 4.1 punktas). Tuo metu pateikdama Kreipimasi2 Pareiškėjų atstovė ne tik pakartotinai išreiškė norą gauti Valstybinės žemės sklypo nuomos sutarties kopiją, bet taip pat skundžiamos institucijos prašė imtis veikslių – pagal kompetenciją jai priskirtos funkcijos įgyvendinimo, t. y. žemės naudojimo valstybinės kontrolės atlikimo (pažymos 4.2 punktas).

17. Pirmiausia pastebėtina, jog dėl Kreipimesi1 prašomos informacijos pateikimo išsiskyrė Tarnybos ir Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus pozicijos. Tarnyba savo 2022 m. gruodžio 5 d. rašte Pareiškėjų atstovei buvo pripažinusi Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų neveikimo faktą ir institucijos vidiniu tarnybiniu raštu buvo nurodžiusi teritoriniam skyriui užtikrinti, kad Pareiškėjų atstovei būtų pateiktos dokumentų, susijusių su Kreipimesi1 minimomis valstybinės žemės nuomos sutartimis (pažymos 4.5 punktas), kopijos. Nepaisant to, Tarnybos Vilniaus miesto skyrius tokį Tarnybos teiktą nurodymą ignoravo ir savo 2023 m. kovo 2 d. raštu Pareiškėjų atstovei atsisakė pateikti jos prašytas valstybinės žemės nuomos sutartis (pažymos 4.10, 8.6 punktai). Ir nors Tarnybos Vilniaus miesto skyrius Seimo kontrolieriui teiktuose paaiškinimuose išdėstė savo argumentus dėl dokumentų nepateikimo (pažymos 7.2 punktas), tačiau, Seimo kontrolierės nuomone, tai neeliminuoja Tarnybos ir Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus skirtingų nuomonių pateikimo Pareiškėjams fakto.

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatyme įtvirtintomis nuostatomis (pažymos 12.2 punktas), viešojo administravimo subjektai privalo vadovautis išsamumo

bei vieno langelio principais, o jų veikla turi būti paremta tarnybinio bendradarbiavimo principu. Tačiau, vertinant Tarnybos tarnautojų veiksmus, šiuo atveju konstatuotinas minėtųjų principų nesilaikymas. Taip teigtina remiantis tuo, kad Tarnyba nesugebėjo užtikrinti, jog jos teritorinis padalinys pateiktą informaciją, kurią, kaip teiktiną, Pareiškėjų atstovei buvo nurodžiusi pati Tarnyba. Todėl tokia susiklosčiusi situacija tik patvirtina, kad Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojai nagrinėjamu atveju veikė (veikia) nepaisydami Tarnybos teiktų konkrečių nurodymų, o Tarnybos vykdyta Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus kontrolė nebuvo (nėra) pakankama.

18. Taip pat svarbu atkreipti dėmesį į tai, kad Pareiškėjų atstovės Kreipimesi1 be prašomos informacijos pateikimo buvo nurodyta faktinė padėtis dėl valstybinės žemės dalies, esančios Žemės sklype, tikrojo naudotojo ir galimai esamos žemės subnuomos santykių (pažymos 4.1 punktas). Seimo kontrolierės nuomone, tokią Pareiškėjos atstovės pateiktą informaciją skundžiama institucija turėjo priimti domėn ir ją įvertinti, nes ją nurodydama Pareiškėjų atstovė ne tik grindė savo prašymo dėl dokumentų ir informacijos gavimo pagrįstumą, bet ir akcentavo dėl šio fakto atsiradusį Pareiškėjų, kaip Žemės sklypo bendraturčių, teisių pažeidimą. Tačiau, kaip patvirtina Seimo kontrolierės tyrimo medžiaga, šios informacijos išsamus vertinimas nagrinėjant Kreipimąsi1 nebuvo atliekamas (pažymos 2.6 punktas).

19. Su Pareiškėjų, kaip Žemės sklypo bendraturčių, o ne tik į Tarnybą besikreipiančių suinteresuotų asmenų statusu susijusi ir ta aplinkybė, kai Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus 2022 m. rugsėjo 23 d. rašte Pareiškėjų atstovei buvo nurodytas siūlymas patiems Pareiškėjams kreiptis į Inspekciją dėl aplinkybių, susijusių su galimai neteisėtos lauko terasos Žemės sklype įrengimu, įvertinimo (pažymos 7.3 punktas). Seimo kontrolierė pabrėžia, kad jau vien tai, jog ne tik Pareiškėjai, kaip Žemės sklypo bendraturčiai, bet ir pati Tarnyba, kaip valstybinės žemės, esančios Žemės sklype, patikėtinė turėjo būti suinteresuota išsiaiškinti aplinkybes dėl galimai neteisėtai ant valstybinės žemės pastatytos lauko terasos, o ne šią našą perkelti Pareiškėjams. Juolab, Tarnyba, vadovaudamasi Viešojo administravimo įstatyme numatyta tarnybinės pagalbos galimybe (pažymos 12.2 punktas), galėjo dėl lauko terasos teisėtumo tiesiogiai kreiptis į Inspekciją, kaip tai padarė VMVT Vilniaus departamentas (pažymos 10.1, 10.2 punktai), ir prašyti įvertinti visas su tuo susijusias aplinkybes ar, kaip tai numatyta Nuostatose (pažymos 13.1 punktas), kvieisti Inspekcijos atstovus atliekant žemės naudojimo patikrinimą. Tyrimo metu surinkta informacija patvirtina, kad to nebuvo padaryta.

20. Seimo kontrolierė taip pat pabrėžia, kad ankstesnių pareiškėjų kreipimūsi dėl Tarnybos tarnautojų veiksmų ar neveikimo į Seimo kontrolierius pagrindu atliktų tyrimų metu, Tarnyba nuolat pabrėžia labai didelį gaunamų pareiškėjų prašymų, skundų kiekį bei žmogiškųjų išteklių institucijoje trūkumą, šias priežastis nurodydama kaip Tarnybos tarnautojų neveikimo (sprendimų priėmimo vilkinimo) priežastis. Kaip vieną esminių iš nurodytų susiklosčiusios situacijos nagrinėjamu atveju priežasčių Tarnyba taip pat akcentavo didelį Tarnybos Vilniaus miesto skyriuje gaunamų pareiškėjų kreipimūsi kiekį bei žmogiškųjų išteklių skundžiamoje institucijoje trūkumą ir dėl to užsitęsusių Pareiškėjų kreipimūsi nagrinėjimą (pažymos 7.1, 7.7 punktai).

Atsižvelgdama į tai, Seimo kontrolierė akcentuoja, kad, kaip ir nagrinėjamu, taip ir daugeliu kitų atvejų pareiškėjų lūkesčiai kreipiantis į viešojo administravimo instituciją yra susiję tiek su išsamiu, tiek ir su operatyviu jų kreipimūsi išnagrinėjimu. Todėl nei susiklosčiusi padėtis Tarnyboje dėl esamo darbuotojų stygiaus, nei dar kitos skundžiamos institucijos nurodytos priežastys neatleidžia Tarnybos nuo pareigos siekti kuo greičiau, o svarbiausia – teisės aktuose nustatytais terminais, išnagrinėti pareiškėjų kreipimūsi bei pateikti jiems atsakymus. Tai taikytina ir konkrečiu Pareiškėjų atveju. Akivaizdu, jog dabartinės priemonės dėl siekio pareiškėjų kreipimūsi išnagrinėti teisės aktų nustatytais terminais yra nepakankamos ir turi būti ieškoma papildomų instrumentų susidariusiai situacijai spręsti.

21. Remdamasi tuo, kas pirmiau išdėstyta, Seimo kontrolierė konstatuoja, kad tyrimo metu Pareiškėjų atstovės skunde nurodyta informacija dėl Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų netinkamų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjų atstovės kreipimūsi pasitvirtino, nes Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų veiksmai (neveikimas) turi biurokratizmo, kaip jis

apibrėžiamas Seimo kontrolierių įstatyme (pažymos 12.1 punktas), požymių. Tuo pagrindu konstatuotinas buvęs Pareiškėjų teisės į tinkamą viešąjį administravimą pažeidimo atvejis.

Dėl galimai buvusio (esamo) Tarnybos tarnautojų neveikimo žemės naudojimo valstybinės kontrolės procese

22. Kaip patvirtina Pareiškėjų skundo turinys (pažymos 2.1-2.12 punktai) bei Pareiškėjų atstovės suformuluotas prašymas Seimo kontrolieriui (pažymos 3 punktas), esminiu Pareiškėjų siekiu šiuo nagrinėjamu atveju yra Tarnybos tarnautojų veiksmų (neveikimo) dėl žemės naudojimo valstybinės kontrolės funkcijos įgyvendinimo tinkamumo įvertinimas. Todėl tyrimo metu nustatytas aplinkybes analizuojant šiuo aspektu, akcentuotinas nagrinėjamu atveju Tarnybos, ne kaip viešojo administravimo subjekto, o kaip valstybinės žemės patikėtinio, specifinis statusas.

Įvertinus Pareiškėjų atstovės Kreipimesi² išdėstytas aplinkybes (pažymos 4.2 punktas), konstatuotina, kad Pareiškėjų atstovė, pateikdama minėtąjį prašymą, kreipėsi į Tarnybą tiek kaip į žemės naudojimo valstybinės kontrolės funkciją įgyvendinančią instituciją, tiek kaip į Žemės sklypo bendraturtį, akcentuodama pažeidžiamas Pareiškėjų teises tinkamai naudotis jiems priklausančiomis Žemės sklypo dalimis. Priešingai nei Kreipimesi¹, Pareiškėjų atstovė ne tik akcentavo galimai esamą neteisėtą valstybinės žemės subnuomos atvejį, bet ir prašė Tarnybos imtis veiksmų šioms aplinkybėms patikrinti.

Pirmiausia atkreiptinas dėmesys į tai, kad, nepaisant subjektų teisinio statuso (nagrinėjamu atveju viešojo administravimo subjekto – Tarnybos) bei to, jog ginčo dalykas yra susijęs su valstybinės žemės, esančios Žemės sklype, dalimi, valstybei nuosavybės teise priklausančios žemės nuomos teisiniai santykiai yra reguliuojami privatinės, bet ne viešosios teisės normų. Tai patvirtina ir dėl valstybės (savivaldybių) dalyvavimo civiliniuose santykiuose suformuota teismų praktika (pažymos 14.2 punktas). Tuo pagrindu konstatuotina, kad atsižvelgiant į Seimo kontrolierių įstatyme Seimo kontrolieriams nustatytą kompetenciją (pažymos 12.1 punktas), valstybinės žemės nuomos teisiniai santykiai ir jų pagrindu sudaryta valstybinės žemės nuomos sutartis Seimo kontrolierės negali būti vertinami, t. y. Seimo kontrolierė nėra įgaliota tirti su tuo susijusių Tarnybos priimtų sprendimų teisėtumo, pagrįstumo ir tikslingumo. Tačiau šio tyrimo metu yra analizuojami ir vertinami Tarnybos tarnautojų veiksmai (galimas neveikimas) Pareiškėjų skunde nurodytų aplinkybių kontekste, siekiant nustatyti dėl Tarnybai teisės aktuose priskirtos žemės naudojimo valstybinės kontrolės funkcijos įgyvendinimo tinkamumo.

23. Remdamasi Pareiškėjų atstovės skunde nurodyta ir tyrimo metu surinkta informacija, taip pat teisiniu reglamentavimu, pacituotu šios pažymos 12.1, 12.4, 13.1, 13.2 punktuose, susijusiu su Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų neveikimu vykdant žemės naudojimo valstybinę kontrolę, Seimo kontrolierė konstatuoja:

23.1. savo paaiškinimuose Seimo kontrolieriui Tarnyba akcentavo, kad organizuojant ir vykdant žemės naudojimo valstybinę kontrolę institucija minėtosios kontrolės metu sistemingai tikrina, ar žemę naudojantys asmenys savo veikla nepažeidė žemės naudojimo tvarkos (pažymos 7.6 punktas). Tačiau Seimo kontrolierė pastebi, kad nagrinėjama Pareiškėjų situacija parodo, jog tam tikrais atvejais reali situacija yra kitokia.

Kaip šioje pažymoje jau buvo minėta pirmiau, Pareiškėjai savo kreipimaisiais informavo Tarnybos Vilniaus miesto skyrių ne tik apie valstybinės žemės nuomininko netinkamus veiksmus, t. y. valstybinės žemės naudojimo ne pagal valstybinės žemės nuomos sutartyje nustatytas sąlygas, bet ir apie galimai esamus valstybinės žemės subnuomas, kuriai Tarnyba nėra davusi sutikimo (pažymos 5 punktas), santykius (pažymos 4.1 punktas). Tačiau šių aplinkybių Tarnybos Vilniaus miesto skyrius net nevertino ir dėl jų nustatymo (patikrinimo) nesiėmė jokių veiksmų (pažymos 7.4 punktas). Pabrėžtina, kad jei valstybinės žemės, esančios Žemės sklype, dalies subnuomos atvejis Tarnybai ir nebuvo žinomas, ką teigia Tarnyba, tačiau, Seimo kontrolierės įsitikinimu, skundžiama

institucija turėjo įvertinti valstybinės žemės nuomininko UAB „B“ arba trečiojo asmens MB „C“ galimai daromus pažeidimus. Tyrimo medžiaga patvirtina, kad tokie veiksmai nebuvo atlikti;

23.2. Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų netinkamus veiksmus patvirtina Taisyklių nuostatų (pažymos 13.2 punktas) pažeidimo faktas. Nors Tarnyba paaiškinimuose Seimo kontrolieriui teigė, jog Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus sprendimas dėl neplaninio patikrinimo atlikimo buvo priimtas vėliau nei buvo parengtas institucijos 2022 m. rugsėjo 23 d. atsakymas Pareiškėjų atstovei (pažymos 7.3 punktas), tačiau akivaizdu, kad sprendžiant dėl Kreipimesi2 išdėstyto Pareiškėjų atstovės prašymo atlikti neplaninį žemės naudojimo patikrinimą, Tarnyba nesilaikant Taisyklėse nustatytų terminų (pažymos 13.2 punktas). Pastebėtina, kad Tarnyba net 2 kartus institucijos vidinių tarnybinių raštų pagrindu ragino Tarnybos Vilniaus miesto skyrių priimti sprendimą dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo atlikimo (pažymos 8.4, 8.5 punktai), o tokį Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų neveikimą pati Tarnyba pripažino buvus netinkamu (pažymos 4.5, 8.6 punktai).

Seimo kontrolierė pažymi, kad netoleruotinu laikytinas toks Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų neveikimas, kai 2022 m. rugsėjo 29 d. pateiktame Kreipimesi2 išdėstytais Pareiškėjų prašymais dėl neplaninio žemės naudojimo patikrinimo atlikimo skundžiamos institucijos buvo galutinai išnagrinėtas tik 2023 m. kovo 2 d. (pažymos 4.10 punktas), t. y. po daugiau nei po 5 mėnesių nuo Kreipimosi2 Tarnybos Vilniaus miesto skyriuje gavimo dienos, tarpinis (net ne galutinis) skundžiamos institucijos atsakymas Pareiškėjų atstovei į jos 2023 m. kovo 8 d. prašymą pateiktas daugiau nei po 3 mėnesių (pažymos 8.8 punktas), 2023 m. vasario mėn. pradėta administracinio nusižengimo teiseną iki šiol tebevykdoma, o už žemės naudojimo tvarkos pažeidimus atsakingi asmenys nenustatyti ir administracinės nuobaudos jiems nepaskirtos (pažymos 7.9 punktas). Visa tai tik patvirtina tinkamos Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus veiklos organizavimo ir funkcijų vykdymo užtikrinimo nebuvimą, todėl toks atsakingų Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus vedėjo bei tarnautojų neveikimas, Seimo kontrolierės nuomone, turėtų būti įvertintas atliekant tarnybinio nusižengimo tyrimą;

23.3. Manytina, kad operatyvesnį neplaninio žemės naudojimo patikrinimo procesą taip pat būtų lėmę ir tai, jei Tarnyba būtų atsižvelgusi ir įvertinusi VMVT Vilniaus departamento nustatytas aplinkybes dėl neteisėtai vykdomos maisto tvarkymo veiklos vidiniame pastato <...> kieme (pažymos 4.4, 4.8 punktai), ko savo 2022 m. gruodžio 14 d. kreipimesi ir prašė Pareiškėjų atstovė. Tačiau, kaip teigtina remiantis Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus 2023 m. sausio 11 d. ir 2023 m. kovo 2 d. raštuose išdėstytais atsakymais Pareiškėjų atstovei (pažymos 4.9, 4.10 punktai), Tarnybos Vilniaus miesto skyrius, nors ir ketino (pažymos 7.5 punktas), nemanė esant pagrįstą poreikį įvertinti pirmiau paminėtas VMVT Vilniaus departamento nustatytas, su Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus nagrinėjamu atveju susijusias, faktines aplinkybes ar reikmės kreiptis į VMVT Vilniaus departamentą dėl bendradarbiavimo. Tai, Seimo kontrolierės nuomone, iš dalies galėjo įtakoti pernelyg ilgą žemės naudojimo patikrinimo proceso trukmę ir sąlygoti administracinės atsakomybės nusižengusiems asmenims taikymo apsunkinimą.

24. Pirmiau paminėtos aplinkybės, Seimo kontrolierės įsitikinimu, patvirtina, kad žemės naudojimo valstybinės kontrolės procesas nagrinėjamu atveju buvo atliktas nesilaikant teisės aktuose nustatytos tvarkos ir terminų, o Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų veiksmai (neveikimas) neatitiko gero viešojo administravimo principo (pažymos 14.1 punktas).

Remdamasi pirmiau išdėstytu, Seimo kontrolierė daro išvadą, kad ši Pareiškėjų vardu pateikto Pareiškėjų atstovės skundo dalis pripažintina pagrįsta.

25. Nors ir nevertindama Valstybinės žemės sklypo nuomos sutarties, sudarytos tarp Tarnybos ir UAB „B“ (pažymos 5, 8.1 punktai), sąlygų, Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį į keletą svarbių aspektų, patvirtinančių galimai buvusį (esamą) tikslingą Tarnybos neveikimą nagrinėjamu atveju ir tuo pagrindu pažeidžiamas ne tik Pareiškėjų teises, bet ir viešą interesą.

26. Akcentuotina, kad pagal galiojančią teisinį reglamentavimą žemės sklypą valdyti bendrosios dalinės nuosavybės teise ir tokiu būdu būti bendraturčiais gali net tik fiziniai ir (ar)

juridiniai asmenys, bet ir valstybė, kurios vardu veikti bei bendraturčio teises į žemės sklypą įgyvendinti priskirta Tarnybai arba konkrečios savivaldybės tarybai. Tačiau akcentuotina, kad, remiantis viešosios teisės principu, sandoriai dėl valstybės turto turi būti sudaromi tik teisės aktų nustatytais atvejais ir būdais, valstybės turtą patikėtiniai gali valdyti, naudoti bei juo disponuoti tik griežtai laikydamiesi teisės aktų reikalavimų. Atsižvelgiant į Lietuvos Aukščiausiojo Teismo suformuotą praktiką, įgyvendinant valstybės nuosavybės teises į žemę turi būti siekiama maksimalios naudos visuomenei, o valstybinę žemę patikėjimo teise valdantį subjektą elgtis rūpestingai ir apdairiai (pažymos 14.3, 14.4 punktai). Nagrinėjamu atveju tai reiškia, kad Pareiškėjų Kreipimasis² į Tarnybą ir paaiškėjusios aplinkybės dėl valstybinės žemės (Žemės sklypo dalies, nuomos sutarties pagrindu valdomos UAB „B“) naudojimo ne pagal paskirtį (pažymos 7.6, 8.7 punktai) sietinos ne tik su Pareiškėju, kaip Žemės sklypo bendraturčiu, teisiu, bet ir galimu viešo intereso pažeidimu.

27. Analizuojant Pareiškėjų nurodytą situaciją šiuo aspektu, akcentuotina, kad Seimo kontrolierės atliekamo tyrimo metu iš VMVT Vilniaus departamento gautos medžiagos pagrindu paaiškėjo faktinės aplinkybės dėl MB „C“ kavinėje „D“ vykdytoje veikloje konstatuotų maisto tvarkymo pažeidimų, kas tuo pačiu patvirtino ir lauko kavinės Žemės sklype veiklos faktą (4.4 punktas). Pabrėžtina, kad atliktos atvejo analizės pagrindu VMVT Vilniaus departamento atsisakymas įregistruoti MB „C“ lauko kavinės veiklą į maisto tvarkymo subjektų registrą buvo pagrįstas ne kažkokių konkrečių MB „C“ padarytų pažeidimų šioje srityje pagrindu, o konstatavus, jog toks leidimas, remiantis galiojančiais teisės aktais ir konkrečiomis atvejo aplinkybėmis negali būti išduodamas (pažymos 9, 10.6 punktai).

Be to, remiantis tyrimo medžiaga, nustatyta, jog Savivaldybė VMVT Vilniaus departamentui taip pat patvirtino, kad lauko kavinės gali būti įrengiamos tik Vilniaus miesto savivaldybės teritorijos viešose vietose, o Žemės sklypo dalyje MB „C“ ir (ar) UAB „B“ vykdyta komercinė veikla buvo (yra) negalima.

MB „C“ ir (ar) UAB „B“ Žemės sklypo valstybinėje dalyje vykdytos komercinės veiklos neteisėtumą, Seimo kontrolierės nuomone, patvirtina ir tai, jog MB „C“ atstovas 2022 m. lapkričio 16 d. buvo kreipęsis į VMVT Vilniaus departamentą dėl baro „D“ veiklos papildymo lauko kavinės veikla (pažymos 4.6 punktas), o UAB „B“ atstovas 2022 m. lapkričio 8 d. buvo pateikęs Tarnybos Vilniaus miesto skyriui prašymą pritarti lauko kavinės (laikino paviljono) įrengimo projektui (pažymos 7.8, 8.3 punktai). Iš to seka išvada, kad minėtieji įmonių atstovų kreipimaisi tik patvirtina, jog šie subjektai žinojo ir pripažino iki tol vykdę tam tikroms teisės aktų nuostatomis, teritorijų planavimo dokumentams ir Valstybinės žemės sklypo nuomos sutarties sąlygoms prieštaraujančią veiklą be jokio suderinimo su Tarnyba ir (ar) kitomis institucijomis.

Taip pat atkreiptinas dėmesys į tai, kad Tarnybos Vilniaus miesto skyrius savo 2022 m. rugsėjo 23 d. rašte Pareiškėjų atstovei nurodė informaciją apie 2017 metais jau atliktą valstybinės žemės sklypo naudojimo kontrolę ir jos pagrindu nustatytą faktą apie Žemės sklype įrengtą lauko kavinę su terasa (pažymos 7.4 punktas). Šiam tyrimui tai svarbu tuo, kad ši aplinkybė patvirtina, jog Tarnyba žinojo apie dar nuo 2017 metų valstybinėje Žemės sklypo dalyje esančią įrengtą terasą ir joje vykdomą komercinę veiklą, t. y. valstybinės žemės, esančios Žemės sklype, naudojimo ne pagal paskirtį faktą. Be to, seka išvada, kad ir 2017 metais Tarnybos Vilniaus miesto skyrius nesiėmė jokių veiksmų nustatytų aplinkybių teisiniui įvertinimui, sustabdė pareiškėjo prašymo nagrinėjimą ir suteikė pareiškėjui klaidinančią informaciją dėl, neva, nepasibaigusios susijusios teismo bylos (pažymos 8.2 punktas), nors Vilniaus apygardos administracinio teismo nagrinėjamos administracinės bylos dalykas buvo savavališkos statybos padarinių įvykdymo termino pratęsimas, o ne žemės naudojimo ne pagal paskirtį aplinkybės (pažymos 11 punktas). Seimo kontrolierės įsitikinimu, tai patvirtina Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus aplaidų neveikimą dėl Žemės sklype esančio valstybinės žemės dalies tinkamo naudojimo įvertinimo ir sąlygoja poreikį išanalizuoti šią situaciją galimai esamo viešo intereso pažeidimo aspektu. Pareiškėjų tyrimo metu pateikta informacija (pažymos 4.11 punktas) patvirtina, jog UAB „B“ ir toliau ketina vykdyti neteisėtą veiklą (pati ar perleisdama kitiems subjektams) Lietuvos Respublikai priklausančioje (ir ne tik) Žemės

sklypo dalyje, todėl manytina, kad vien tik Tarnybos pagal ANK nuostatas (pažymos 12.4 punktas) taikytina, tačiau taip iki šiol ir netaikyta (pažymos 8.8 punktas), administracinė atsakomybė pažeidėjams, Seimo kontrolierės nuomone, nelaikytina pakankama priemone situacijai išspręsti.

Seimo kontrolierė pastebi, kad Pareiškėjai nėra ir negali būti laikomi tinkamu subjektu, galinčiu teisės aktų nustatytais pagrindais kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo. Žemės įstatymo 32 straipsnyje yra numatytos sąlygos, kai pati Tarnyba privalo kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo (pažymos 12.3 punktas), o Prokuratūros įstatymo 19 straipsnyje yra apibrėžti atvejai, kada būtent prokurorai kreipdamiesi į teismą gina viešąjį interesą (pažymos 12.5 punktas). Šių paminėtų teisės aktų pagrindu seka išvada, kad nagrinėjamoje situacijoje Pareiškėjai, nebūdami tinkamu subjektu ginti viešajam interesui dėl galimai nepagrįsto Tarnybos neveikimo šalinant valstybinės žemės naudojimo ne pagal paskirtį ir savavališko jos užėmimo atvejį, negali kreiptis į teismą dėl visuomenei svarbaus intereso gynimo. Todėl šio tyrimo metu nustačius galimai esamą valstybės turto valdymo efektyvumo principo pažeidimą, Seimo kontrolierės nuomone, prokuratūra turėtų imtis veiksmų užtikrinant, jog būtų įvertintos šio tyrimo metu paminėtos aplinkybės ir, esant pagrindui, būtų ginamas viešasis interesas dėl valstybinės žemės, esančios Žemės sklype, atlaisvinimo Žemės įstatymo bei Valstybinės žemės sklypo nuomos sutarties nuostatų pagrindu (pažymos 8.1, 12.3 punktai).

28. Remdamasi išdėstyta, Seimo kontrolierė konstatuoja, kad, vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 16 punktu, numatančiu Seimo kontrolieriui teisę siūlyti prokurorui įstatymų nustatyta tvarka kreiptis į teismą dėl viešojo intereso gynimo, tikslinga siūlyti Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui įvertinti šioje pažymoje nurodytas aplinkybes bei svarstyti klausimą dėl viešojo intereso, susijusio su Lietuvos Respublikai priklausiančios Žemės sklypo dalies atlaisvinimu, gynimo.

Dėl aplinkybių, susijusių su Žemės sklype įrengtos lauko terasos teisėtumu / neteisėtumu, nustatymo ir įvertinimo

29. Nors esminiu Pareiškėjų atstovės kreipimosi į Seimo kontrolierę pagrindu buvo Tarnybos Vilniaus miesto skyriaus tarnautojų veiksmai (neveikimas) tinkamai vykdant žemės naudojimo valstybinę kontrolę, tačiau Seimo kontrolierės atliekamo tyrimo metu taip pat paaiškėjo faktinės aplinkybės, kurios kelia abejonių dėl galimai netinkamų kito viešojo administravimo subjekto – Inspekcijos – veiksmų (neveikimo) susidariusioje situacijoje, kiek tai susiję su Žemės sklype pastatytos lauko terasos, kaip jau minėta šio tyrimo metu, naudojamos komercinei veiklai, įrengimo teisėtumu.

Remdamasi Seimo kontrolierių įstatymo 3 straipsnyje įtvirtintu Seimo kontrolierių veiklos tikslu ginti žmogaus teisę į gerą viešąjį administravimą, užtikrinantį žmogaus teises ir laisves, prižiūrėti, ar valdžios įstaigos vykdo pareigą tinkamai tarnauti žmonėms (pažymos 12.1 punktas) bei Prokuratūros įstatyme prokurorams numatyta pareiga ginti viešąjį interesą, jei valstybės ar savivaldybių institucijos, įstaigos ar įmonės, kurių veiklos srityse buvo padarytas teisės akto pažeidimas, nesiėmė priemonių jam pašalinti (pažymos 12.5 punktas), Seimo kontrolierė atkreipia dėmesį, jog Žemės sklype esančios lauko terasos įrengimo teisėtumo klausimas iškilo ir buvo nagrinėjamas dar nuo 2015 metų (pažymos 7.4, 8.2, 11 punktai), ką patvirtina ir VĮ Registrų centro Nekilnojamojo turto registro duomenys (pažymos 5 punktas). Kaip sprendina iš Vilniaus apygardos administracinio teismo administracinėje byloje Nr. EI-5273-764/2017 priimto sprendimo (pažymos 11 punktas), dėl minėtosios lauko terasos Inspekcija 2015 metais buvo surašiusi savavališkos statybos aktą, kas reiškia, jog Žemės sklype įrengta lauko terasa buvo laikoma savavališkai pastatytu statiniu, o jos įteisinimas buvo galimas tik gavus statybą leidžiantį dokumentą. Tačiau, remiantis Seimo kontrolierės tyrimo metu surinkta medžiaga, jokių atsakingų institucijų suderinimų, reikalingų savavališkai įrengtai lauko terasai įteisinti ar gauti statybą leidžiantį dokumentą, valstybinės žemės nuomininkė UAB „B“ nuo 2017 metų nebuvo gavusi (pažymos 10.3, 10.4 punktai). Nepaisant to,

tyrimo metu paaiškėjo aplinkybė, kad Inspekcija 2022 m. gruodžio 29 d. atlikto faktinių duomenų patikrinimo vietoje pagrindu konstatavo, kad Žemės sklype esanti lauko terasa nelaikytina statiniu ir jos įrengimui Lietuvos Respublikos statybos įstatymo nuostatos netaikytinos (pažymos 10.2 punktas).

Atsižvelgdama į tai, Seimo kontrolierė pastebi, kad pirmiau nurodytų aplinkybių pagrindu nėra aišku, kuo remiantis pasikeitė Inspekcijos pozicija dėl lauko terasos statuso ir ar pagrįstai Inspekcija pakeitė šį lauko terasos statusą (iš nelegalaus statinio į kilnojamąjį daiktą). Todėl kyla klausimas, kodėl lauko terasos, kurios įrengimo projekto sprendiniai buvo visai kitokie (pažymos 10.4 punktas) ir kurios įrengimui valstybinės žemės nuomotojo sutikimas nebuvo duotas (pažymos 10.5 punktas) egzistavimas Inspekcijos nėra kvestionuojamas.

Apibendrinant konstatuotina, kad tyrimo metu nustatyta pirmiau paminėta informacija turėtų būti įvertinta galimai pažeidžiamo viešojo intereso aspektu, todėl siūlytina Lietuvos Respublikos generaliniam prokurorui ištirti šio tyrimo metu paaiškėjusių aplinkybių pagrindu nustatytą galimai nepagrįstą Inspekcijos neveikimą dėl galimai savavališkos statybos padarinių šalinimo.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAI

30. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X ir Y skundo dalį dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos tarnautojų galimai biurokратиškų veiksmų (neveikimo) nagrinėjant Pareiškėjų kreipimusis pripažinti pagrįsta.

31. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierė nusprendžia:

X ir Y skundo dalį dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos tarnautojų neveikimo pagal institucijai priskirtą kompetenciją nesiimant veiksmų žemės naudojimo valstybinės kontrolės procese pripažinti pagrįsta.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

32. Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 15, 16 ir 17 punktais, Seimo kontrolierė rekomenduoja:

32.1. **Lietuvos Respublikos generalinei prokurorei Nidai Grunskienei** – įvertinti šioje pažymoje (25-27 ir 29 punktai) nurodytas aplinkybes bei pavesti atsakingiems prokurorams svarstyti klausimą dėl viešojo intereso, susijusio su Lietuvos Respublikai priklausančios Žemės sklypo dalies atlaisvinimu ir galimai esamos savavališkos statybos Žemės sklype pašalinimu, gynimo.

32.2. **Lietuvos Respublikos aplinkos ministrui Simonui Gentvilui** – įvertinti šioje pažymoje konstatuotus sisteminius Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos neveikimo atvejus, kai teisės aktais nustatyta tvarka ir terminais nėra užtikrinamas pareiškėjų kreipimusi išnagrinėjimas, ir spręsti dėl Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos teritorinių padalinių veiklos vidaus audito atlikimo, siekiant įvertinti Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos teritorinių skyrių veiklos efektyvumo pagerinimo galimybių klausimą;

32.3. **Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos direktoriaus pavaduotojui, atliekančiam direktoriaus pareigas, Sauliui Mocevičiui:**

32.3.1. atsižvelgiant į šios pažymos 17-19 ir 23 punktuose nustatytą gero viešojo administravimo ir Pareiškėjų, kaip Žemės sklypo bendraturčių, teisių pažeidimo atvejus, įvertinti Nacionalinės žemės tarnybos prie Aplinkos ministerijos Vilniaus miesto skyriaus vedėjo, neužtikrinusio tinkamo (nustatytais terminais ir tvarka) Pareiškėjų kreipimusi nagrinėjimo kontrolės,

bei Pareiškėjų kreipimuisi nagrinėjusių atsakingų tarnautojų veiksmus ir tuo pagrindu spręsti klausimą dėl tarnybinių nusižengimo tyrimų šiems tarnautojams inicijavimo;

32.3.2. atsižvelgiant į šioje pažymoje (20 punktas) nustatytą Pareiškėjų teisės į gerą viešąjį administravimą pažeidimo bei netoleruotiną terminų, nagrinėjant Pareiškėjų kreipimuisi ir atliekant žemės naudojimo valstybinę kontrolę, pažeidimo atvejus, imtis papildomų (be tų, kurių jau yra imtasis iki šios pažymos pateikimo) veiksmų bei priemonių užtikrinant, kad Nacionalinėje žemės tarnyboje prie Aplinkos ministerijos pareiškėjų prašymai, skundai būtų nagrinėjami laikantis teisės aktuose nustatytos tvarkos ir terminų.

Primename, kad Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, jog informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierė

Erika Leonaitė